

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Rahbek, K. L.; K. L. Rahbek
Titel Title:	<u>Den danske Tilskuer.</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	København : Johan Frederik Schultz, 1800-1801
Fysiske størrelse Physical extent:	1 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Den danske

Tilskuer

28 89 100

25 47 94

Til Oehl.

1900. 1.

54, - 249.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 54 8°

1 1 54 0 8 04395 8

+ REX

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130001746023

7. *P. Antin*
3

1. afskedsfang til Digt Sam Bagger -
2. Miguans Læg (Wdh. Keiser 2. B).
SD 1828-1-125-
3. Den elskende Bondenår
D. 1809 p. 193 - 57-1 p. 14 - LD-1 p. 12,
4. Somandefang - Separ. Afrikt.
5. Den 2de April 1801.
6. Forårs morgue ved Springforbi
7. Hæderfang over den brave Læst
Bagger. SD. 1-23 - D. 1801 18 p. 11.
8. Hymne til Glæde, af Lilled.
9. Samme Digt - (1828) -

Den
danske Tilsfuer.

No. 78.

Kiøbenhavn. Mandagen den 6 October 1800.

Trykt og forlagt af Directeur Johan Frederik Schultz.

Yet, least you think', I rally more, than teach,
Let me for once presume t' instruct the times.

Pope, Imit. of Hor. ep. 1 v. 338-40.

Sligt kalder man halv islandsk, halv Kappes,
Hvo veed, om man skal græde eller lee?

Nu og da beklager man Tilsfueren, at Materie efter næsten ti Aars Forlob omsider maae mangle ham; og man betænker ikke, at nye Latterligheder, nye Daarskaber, nye Underligheder vandre Haand i Haand med nye Tider, at det vil blive saaledes, indtil Tiden ikke er mere, og at især den nærværende Tidspunkt paa ingen Maade gjør en Undtagelse i denne Regel, da den meget mere i Henseende til sin Frugtbarhed kan byde Trods til, hvilken anden Tidssalder det skal være, hvilket den nuværende Reaction i Begreber, Tankemaader og Grundsætninger ikke lidet bidrager til.

til. Naar man nu seer med hvilket Had man for-
 dømmer, og forfølger de Grundsætninger, der for
 saa Aar siden vare de eene saliggjørende, hvorledes
 man, efter at have af al Magt tynget i den eene
 Skaal, saa den laae nede ved Jorden, med eet slip-
 per den, og kaster sig i den anden, saa at hiin med
 eet flyver mod Stjerne; hvorledes alt, hvad for
 kort siden intet Menneſte torde vedkiænde sig at mene,
 nu med eet igien bliver Mode, System, herskende
 Tænkemaade; sandelig — man vilde her have nok
 at lee af, hvis man selv var et høiere Væsen, ikke
 ved at gribe i sin egen Barm, maatte erkjænde sig
 at være af de svage, ustadige, foranderlige Men-
 nesker. Dog det var ikke dette Vemne, ikke denne
 Zone, Tilskueren i Dag stundede til; hans Hensigt
 var blot af sit Forraadskammer at fremlægge saa
 godt som uden videre Commentair, nogle af de aller-
 nyeste Latterligheder, og Underligheder, som blot
 paa den sidste Maaned ere komne ham for Dien og
 Øren; og endda ere disse fast ikke andre, end saa-
 danne, som allerede i Forveien ere publici juris.

Skulde man f. Ex. vente, at man i det sidste
 Aar af det attende Aarhundrede skulde kunde falde
 paa offentlig at regne en Mand af mange og mange-
 haande Fortienester, hans broderede Kiole, Knip-
 lingsmanschetter, Haarpung og Galanteriekaarde til
 Anbefaling?

Skul-

Skulde man troe, at i Enden af selvsamme
 Aarhundrede, da saameget sandt og kraftfuldt er sagt
 om Hof, og Hoffpas, og Hofoverdaad, og Hofsaand,
 i det Aarhundrede, der blandt sine ypperste Haders-
 minder anfører Fredrik den eeneste, Kongen uden
 Hof, og som med Føie har frydet sig ved den Vis-
 hed: at han heri ikke er den eeneste af dette Navn;
 en Skribent kan have den ubeskrivelige Ringeagt for
 sig og sit Publikum, at tilbyde, som noget mærkeligt,
 at underholde det med, hvad man i saa mangfoldige
 Aar kun har anseet for slau Uvisshyidning: Esterret-
 ninger om Hoffester, og Hofbrug, og Hoffæder, og
 Hofbegivenheder, og Hofindretninger, og — Hof-
 jagter!

Er det ikke en Underlighed — skøndt vist nok
 ikke af det latterlige Slags, naar den eene Uvis gien-
 tager efter den anden, at en af Sandhedens og Op-
 lysningens ædelste og frimodigste Talsmænd, den
 Digter, der ønskede

Han engang kunde som til Høitidsgilde

Al Christendommens Akerkestab indbyde

Fra Tishavskysterne den dumme Pope,

Fra Tagos Strand den dumme Inquisitor,

Der dækker Ushylds Blod med hvide Kappe;

Og Abbed, Bispep, Pave, Cardinal — —

Indbyde Ulvene i Faareklæder

Paa en sagtnodig Huls til Bodensøen.

at denne Mand med alle sine er gaaet over til den catholiske Religion? bevare Gud Tilskueren fra engang at tillade sig mindste Smil over, at nogen Mand med Opoffrelse af timelige Fordele, med Tilfidesættelse af alle personlige Hensyn, følger sin bedste inderligste Overbeviisning, denne afsvige end saa uendelig fra Tilskuerens, som den vil; men ikke kan han holde sig fra den Tanke, at den Reaction ad Catholicismus saare let torde blive blandt Følgerne af den Afstye for alt det, man paa senere Tider behager at stemple med Navn af Irreligion.

Dog, Tilskueren vilde smile, og uafsladelig kastes han i det alvorlige Lune; han vil da blot, for igien at kunde gaae over til sin forehavte Stemning uden videre Anmærkning fortælle, at for ham ligge trykte Alterne i en Gissalaction anlagt mod Personer, der ikke vilde spille i en Concert, hvor man ikke vilde opføre det afdulte og prøvede Stykke; item en Alois, hvori med tørre Ord fortælles, at Frihedsstøtten paa den store Plads i Paris flyttes til Side, at Soldaterne kunne have desbedre Plads til deres Manoeuvrer.

Hersfra troer han uden Banskethed at kunde gjøre Overgangen til at smile ad, at i en Periode, da man alt mere og mere higer efter at skaffe Latinen af Brug, endog ved latinske Examina, er der kommet en latinsk Indskrift over den danske Skueplads, kommet i Steden for den saare heldige danske, der

stod

stod tilforn, der i den sande, og saa sielden heldig
 trufne, Indskrifts Korthed, udtrykte Idealet af Skue-
 spillers høieste Bestemmelse. Under en vis Besty-
 relse, vilde Tilskueren have troet, at denne Forandring
 var skeet, fordi man var feet af idelig at lade sig
 denne Theatrets Bestemmelse foreholde; under nær-
 værende, hvis Lemmer han kender, og hædrer, og
 med hvis Handlinger han er fuldkommelig ubekjendt,
 vil han indskrænke sig til at anmærke, at den ny Ind-
 skrift falder synderlig paa en Tid, da det egentlige Lyst-
 spil ikke blot paa vort Theater, men over hele Europa
 er i Aftagende, da Goglestias og Narrestreger for-
 trænge Moliere og Holberg, ligesom Parade- Gabe-
 spil Sophokles og Corneille; og da Sæders Skil-
 dring ikke synes at være en synderlig Unbefaling paa
 den Skueplads, hvor det eneste Skuespil, der efter
 Holbergs Tid har revset danske Sæder og Carac-
 ter, er under Embargo.

Fra dette vil Tilskueren gaae over til den carac-
 teristiske Patterlighed, at Peer Wikkelsen, en stet og
 ret Lyst, uden mindste udmærkende Talent, det und-
 tagen, at kunde løbe bort, naar han fandt Leilighed,
 har kundet være Dagens Anliggende, dens Anliggende
 i den Grad, at der i Anledning af ham kan udfomme
 noget, der kan troe at behøve den sidste Trykkaanord-
 nings syvende Paragraph til Begide.

Dg nu — at i det Land
 hvor kun den onde Mand er Slave
 der hvor man sælger ingen Mand
 en Neger og en Negerinde i Residensstadens offentlig-
 ste Tidende offentlig salbydes! dog — lad os til Sø-
 dernes Vre anmærke, at denne Menneskehøker i det
 mindste ikke var saa ublue at sætte sit Navn under
 dette Falbud; men lod det blive en Hemmelighed,
 mellem den anden Menneskehøker, der vilde tiøde
 Negerne, og sig.

Var jeg ikke nu kommet ind i lutter indensland-
 ske Ting, havde jeg god Leilighed til, endnu at an-
 stille udførlige Betragtninger over det Uvertissement i
 en engelsk Avis, hvor en aldrende Herre lyser efter
 en frugtfuld Enke af godt og ubesmittet Rygte,
 hvem han vil gifte sig med, for paa denne Maade at
 stille en vanartig Neveu ved sin Efterladenskab.

I det Sted fristedes Tilskueren til at anstille
 Betragtninger over, at han i en Tidspunkt, da
 der, som oftest, er saa tykt og øde paa det danske Par-
 nas, at man i sin Magelighed kan høre hver Frøe,
 der kvækker i Kiøret ved dets Fod, ikke af mindre
 end to danske Digttere har havt franske Oder til Bu-
 naparte i Hænde, at det end ydermere er forvist for-
 sikret, at et Helteedigt over denne Dagens Guddom
 paa tydske Hexametre er under Arbejde hos den eene
 af disse; dog — i det han vil anstille Betragtninger
 herover, rinder det ham med eet levende i Tanke, at
 den eene af hine, maaskee den haabefuldeste af vore
 yngre Digttere, er i Paris, at den anden, Gratiernes
 og

og Biddets Baggesen just i disse Dage reiser did, hvor
 deruden alt er en tredie, hvis Navn og Bard Til-
 skueren ikke behøver at gienkalde, og at alle tre ere for-
 modentlig for stedse tabte for vor fattige danske Litter-
 ratur, da falder ham Pennen af Hænde; han opgiver
 sine forgiæves Bestræbelser efter den leende Tone, og
 slutter med nedenstaaende hidhørende Sang.

K. L. Rahbek.

Alfbedsang

til

Digteren Jens Baggesen.

Den, som med Smillets hvasse Pile
 nedfældte Dumhed, Fordom, Svig,
 den, som fik Øiet til at smile,
 naar det med Taarer hæved sig,
 den, som giød Smag og ædel Varme
 og Følelse i alles Bryst,
 han trykkes bør i Broderarme,
 før han forlader Danmarks Ryst.

Og derfor, danske Varde lyder,
 vor Sang til dig om bredden Bord;
 og derfor ædle Varde gyder
 hvert Hierte sig i velmeent Chor.
 Vor Røst er svag, den ikke stiger
 som din til Pindt høje Fjeld
 det inderlige Hierte siger
 dig kun et veemodsfuldt Farvel.

Tak for hver Sang i suundne Dage
 naar Festen her bød fulde Maal,
 tit skal vi dem med Fryd gjentage,
 og drikke deres Digters Staal;
 og hvergang vore Stemmer have
 sig høit for dig, paa danske Strand,
 gid ahnende dit Hierte have
 ved Mindet om dit Fødeland.

Thi skiondt du nu vil fra os drage,
 saa vente vi dig dog igien;
 Her svandt dog dine beste Dage,
 din sorgfrie muntre Ungdom hen;
 Husk: ingensteds er Roser røde,
 og ingensteds er Torne smaae,
 og ingensteds er Duun saa bløde,
 som de vor Barndom hvilte paa.

Men lyder du den Høies Stemme,
 og er det Skiebne's mørke Bud,
 at fremmed Land dit Støv skal giemme,
 da smil til Danmark ned fra Gud;
 en Taare skal hvert Øie væde,
 og hver skal hviske mod din Grav:
 "Gud glæde dig for hver en Glæde,
 din fældne Sang de Danske gav."

A. Ohlenslager.

Streven og udgivet af B. L. Rabbe, Prof.

Den
danske Tilskuer.

No. ~~89~~ og 90.

Kjøbenhavn. Mandagen den 17 November 1800.
Trykt og forlagt af Directeur Johan Frederik Schultz.

Non — sol quel, ch' e visibile,
Ma necesario e, che talvolta additi
Tuto quel, ch' e incorporeo, e ch' e possibile.

Sat. di Salvator Rosa.

I saadan Riffert seer en Seermand
Hvad sees, og hvad ikke sees kan.

Hr. Tilskuer!

Jeg har da nu faaet den Riffert, min gode Ven
Ole Lukoie for nogen Tid siden skrev Dem om, saa-
ledes afgnedet, at jeg endelig drifter mig til at lade
Dem, og Deres Læsere see i den engang; det kommer
nu kun bare an paa, om det ikke er Støv, og staa-
væde Haar, og kanskee Gluer inden i Rifferten, som jeg
tager for deilige, lystige, og derhos saare bedrøvelige
Gestalter uden for den; og endda godt, og vel! naar
de samme Gluer endda kun ere i Rifferten, og ikke
hvad

hvad værre er, kanskee i Hovedet paa mig selv. Dog
 — jeg holder her en lang Indledningstale om velbe-
 mældte min Kikkert, og tænker slet ikke paa, at maa-
 skee, om ikke De, dog Deres Læsere for længe siden have
 glemt, at der var een af Deres sædvanlige gode Ben-
 ner, Ole Lukøie kaldet, der skrev Dem et langt
 Brev til for en sex Ugers Tid siden om en Kikkert,
 han drømte om, for hvilken Rummet, og alle de
 Hindringer, der var i Rummet, maatte forsvinde;
 og at han tillige bebudede Dem et Brev fra en god
 Ven, der havde drømt om en Kikkert, der havde
 samme Tryllemagt over Tiden, og hvor man kunde
 see et Menneffe, eller et Navn, eller en Ting, eller
 en Meening, eller kort sagt, hvad man salde paa,
 saa at sige med eet Dietkast igiennem en heel Række af
 Sekler, eller Aar, eller Uger, eller Timer, eller
 Dieblikke, kort sagt dens hele Døgnexistents, den
 maatte nu være lang eller kort. Der er i øvrigt en
 Omstændighed endnu ved min Drøm, som ellers ikke
 just ved de simple Drømme er saa almindelig; at det
 staaer nemlig til mig, at drømme den da capo con
 variationi, saa tit jeg lyst; jeg behøver nemlig
 blot at sætte mig ved mit Skriverbord, med en Pen
 i Haanden, saa kommer paa Dieblirket Monsieur
 Drømmegud igjen med sin Tryllestav, som da flux
 for

vandler sig til den magiske Riffert for mine Dine; befaler De altsaa flere Dromme, har De blot at sige til, og jeg er ufortovet til Deres Tjeneste.

Det første, jeg i min Drom prøvede min Riffert paa, da jeg havde faaet den, var det, man, især paa Vers, kalder en evig Kierlighed; og der fik jeg da en ny Bekræftelse paa, at i det mindste i denne Henseende vor gamle Sandsiger endda ikke har faaet gandske Ret, naar han lader sin Frøken Sommer fortælle os, at Evigheden er saadan en forfærdelig lang Tid; i det mindste — a parte post, som Theologerne sige — eller fremad; thi med det Par evig Elskende, min Riffert faldt paa, vatte den i det ringeste ikke længere, end hvad man til Nød kunde kalde Forlovelsens Hvedebrøds Dage; det er, heit at sige, til vore Forlovede havde ladet sig see overalt, og var gratuleret rundt; fra denne Dag af begyndte Ilden mærkelig at slukkes; og sandt at sige, saae den hele Offerild paa Almors Alter ud, som naar Børn i Ammeskuen brænde Papiir, for at see Drengene gaae af Skole, og Skolemesteren komme bagefter, og puste til det, for at saae desknarere Ende derpaa, og tage fat paa et nyt Stykke. Inden tre Uger, vare de allerede temmelig lunkne imod hinanden; inden sex Uger keedede de dem sammen, inden ni Uger keededes

de

de over hinanden; inden 12 Uger søgte de Paaskud til at blive fra hinanden, for at undgaae denne Keedfommelighed, inden 15 Uger bleve de fra hinanden uden Paaskud; inden 18 Uger sagde de hinanden reen ud, at de keededes sammen, og blev fra hinanden paa denne Grund; inden 21 Uger ønskede de begge, at den Ting var gjort om igien; inden 24 Uger sagde de hinanden dette Ønske i Dinene; inden 25 Uger opfyldte de det, og inden Halvaaret var til Ende, havde hver sig en ny Kiæreste igien, med hvem de begyndte en ligedan evig Kiærlighed, som jeg ikke fandt Umasgen værdt at kalde ind for min Rikkert, da jeg troede at kunde sige mig selv Udslaget desuden.

En anden Kiærlighed, som jeg derpaa tog under Rikkerten, kunde med dobbelt Føie siges, at tage en Ende med Forstrækkelse; thi den endtes i de ulykkelige Banvittiges usle Boelig i Sanct Hans Hospital; overalt var det ret et Drama efter nuværende Smag, med uendelige og uafsladelige Sceneforandringer. De første Scener vare i et Paradiis, hvor en sødtalende skinnende opretgaaende Slange i menneskelig Sikkelse, som Ewald tænkte sig Slangen i Paradiis, slyngede sig om en ung, trostyldig, godmodig, men sandselig og forsængelig Eva. Alle hendes Dieblikke vare Forystelser, Glæder spirede op af Jorden under hendes Fod;

Fod; usynlige Vænder syntes at vogte paa hendes
lønligste Duffer, for at opfylde dem; alt, hvad Forsæn-
gelighed kunde attraae, alt, hvad Sandselighed kunde
hige efter, hvad Belyst kunde opfinde, og Overflod
skænke, hviroledes fra alle Verdens fire Kanter sam-
men om hende i et evindeligt Kredsløb; beruset af
denne Hvirvel sank hun i Forsførerens Arme; snart
forandredes Scenen; Forlystelserne aftog; hendes
Duffer faldt uopfyldte til Jorden; selv det første,
meest brændende, kiæreste af dem alle, at see hendes
Afgud, blev alt hyppigere og hyppigere utilfredsstil-
let, og nægtedes omsider aldeles; i disses Sted kom
Uroligheder, Bekymringer, Nag, fordoblede ved
den Armes physiske Forsætning; jo nærmere det Dø-
dets blik kom, at hun skulde give Livet til et Barn u d e n
S a d e r, jo ængsteligere giøs hun tilbage derfor; lidt
efter lidt blev hendes Rummer til Fortvivlelse, hen-
des Siæleangst til Anstød af Vanvid; i denne For-
sætning bragte hun et Barn til Verden! det var dødt!
Moderens Rummer havde dræbt det! i min Riffert
saae jeg dem paa hendes indstændige og hæftige For-
langende bringe hende det; saae hende med en Jnder-
lighed, en Siæls Opføstelse, hvormed maaskee endnu
aldrig nogen Moder har takket for et velstædt og le-
vende Barn, takke Gud, at det var dødt, at hun
ikke

ikke havde sødt det til Skandfal og Jammer; ikke til sin Moders Elendighed, ikke til sin Faders Lafter! — men dette rødsom andægtige Dieblif var og hendes Samlings sidste; jeg maatte et Dieblif lægge Rikkerten til Side, for at afstørre mine Laarer, og da jeg satte den for Diet igien, saae jeg hiin Ulyksalige, vanvittigere end Dyret, i Elendighedens tungeste Baand; og i det jeg gysende bortvendte mit Die, maatte jeg til min Trøst sige mig selv, at selv dette skrækkelige endda var ikke det skrækkeligste, der kunde hændes, at et vanvittigt Liv uden Selvbevidsthed endnu var Belgierning imod et Liv henlevet i Lafter, henoffret til dennes Tjeneste og Udbredelse.

De vil lettelig sige Dem selv, at jeg, efter et Syn som dette, behøvede Tid og Fatning, inden jeg havde Hierte til at sætte min Rikkert for Diet igien; ligesom De maaskee og vil formode, at jeg fandt Trang til at gvæge mit Die paa et mindre sørgeligt Syn. Rist nok var min første Tanke, at vilde see denne Ulykkelige's Havn, efter at have seet hendes Jammer, at lade min Rikkert vise mig Forsørerens Nag; men jeg giss tilbage for den Forestilling, at jeg formodentlig giennem en Række af nye Forbrydelsers Ruus maatte ledsage ham til hans Gottedeng, hvis min Nemesis skulde tilfredsstillen; jeg havde

ikke

ikke Hjerte til at være Dievidne ved flere saadanne can-
nibalste Dffringer til et Umenneskes Ryggesløshed, og
jeg valgte en anden Gienstand.

Rikkerten faldt saa godt som af sig selv hen paa
et vore Dages politisk Camæleon, der i det, jeg
kastede mit Die op paa ham, skinnede i den fremgryende
Tænkfriheds skionnefte Morgenrøde, som i samme
Dieblit afvevlede med Borgerfrihedens reueste Him-
melblaae; pludselig omtaagedes Horizonten, og vort
Camæleon gav Gienstin af Terrorismens mørkrøde
Lyn, som igien afløstes af den østerlandste Despotis-
mes sorteste Mulm, der atter brødes af Anarkiets
flammende Nordlys. Jeg blev keed af at betragte
en Gienstand, hvis Farver jeg af Vinden og Veiret
kunde sige mig selv, uden at behøve at værdige den
et Diekast.

Ikke stort mere interesserede det mig, at see en
Modedames Liv i et kort Begreb, først en forklædet
Glut, saa en næsviis Tøs, derpaa en impertinent
Frøken, nu en fræk Glane, fremdeles en ublue Co-
quette, end videre en opsminket og udbedret Siengan-
gerinde fra Skionheds Rige, endelig en stolt Stadse-
frue, og omsider en indbildt skinhellig Bedesøster;
lutter Forvandlinger, der vare ligesaa uinteressante,
som almindelige, og som, naar man engang har
seet

seet dem, man ikke let faaer Fristelse, til at vilde see tiere.

Reed af at see paa Mennesker, besluttede jeg nu at tage Ting under Kikkerten, men med ligesaa liden Fyldestgiorelse; jeg saae Vreminder gaae over til Stamstøtter og Veimærker, stolte Prægtbygninger, der bebudedes at skulde bringe Bygherrenes Navne til Evigheden, neppe være færdige, før de vare almeensforagtede Steenhøbe, ad hvilke de Forbigaaende med Haanlatter pegede Fingre, og i hvis Ruiner Rovfugle byggede Nester, eller Mennesker søgte sig Latriner. Jeg saae kostbare Haugeanlæg, der gik af Moden, inden de bleve halvfærdige; prægtige Billedstøtter til Guds og Hest for Mennesker, som Fremtiden knap engang kiendte af Navn; mangen Marmorløgn, som allerede Samtiden berigtigede, ved at forklare den ironisk til det modsatte; kostbare Gravminder, der i bogstavelig Forstand, bleve begravne, saa man knap engang for Penge kunde saa dem at see; kort sagt, jeg saae den menneskelige Forsængelighed, Forgiængelighed, og Foranderlighed i alt, hvad jeg saae.

Til en Afsværling gav jeg mig nu til at see paa Meeninger; og at Foranderligheden her endnu gik videre, er meget begribeligt; jeg har seet de berømteste

og udsødeligste philosophiske, theologiske, politiske, medicinske Systemer oprinde, straaale i deres fulde Glæds, henfalme, og forsvinde; og høist latterligt var det, at alle disse forestilte sig for min Rikkert, som idel Regnbuer, der brammede med desherligere Farver, jo klarere den Soel — der frembragte disse Luftsyn, og i hvis Midte jeg gierne saae et eller andet berømt Navn i en Trekant, omgivet af en Nimbus, der heller ikke bidrog saa lidt til at give Regnbuen Glæds — udsendte sine Straaler; og især jo mørkere og tykkere, der var bag ved det Sted, hvor Regnbuen viiste sig; ogsaa bør jeg anmærke, at der foruden disse ægte og Hovedregnbuer, ogsaa var Maa- neregnbuer, der vare meget mattere og svagere; ikke at tale om, at der undertiden var kunstige, eller Ta- skenspillerregnbuer, som en og anden sandt Fornøielse i, enten for Løser, eller for at giøre Opsigt, at frem- bringe med smaa forborgne Haandspreiter, og Lys; ligesom jeg heller ikke maae forbigaae den sande Lat- terlighed, der saa ofte fremkom ved det, Folk, som indbildte sig at see een og samme Regnbue, fordi den, de saae, dannedes af samme Soel, uden at tage Hen- syn paa den Forstiellighed, der nødvendig kom af de- res forstiaellige Synspunkter, i al Verlighed kom op at staaendes, ikke blot med dem, der skod saadan, at

de

de intet kunde see, men endog indbyrdes, fordi den eene ikke saae Regnbuen netop saaledes, og sammesteds, som den anden.

Suovrige ere overalt de forskiellige Gestalter, under hvilke Gienstandene vise sig for min Tryllekikkert. Da jeg saldt paa at see paa Navne, var de første, der randt mig i Tanke, alt for naturligen de store Eroberes og andre saadanne Mennekeradsfælers, der have opfyldt Jorden med Larm og Blod. Disse saae jeg skrevne transparent med et Slags sympathetisk Blæk, som jeg — af de overnaturlige Indskydelse, man i Dromme aldrig lider Mangel paa — erfarede, at være Blodvand, og oplyste bag ved med Nordbrands Blus, eller Borgertvedragts Ild; jo nærmere Ilden kom, jo mere udbredt og jo mere flammende stod Navnet; men som oftest varede det da kun et Øieblik, inden Luerne grebe selve Papiret, en tyk sæl Røg omhyllede Navnet midt i dets blodigste Glands, og det forsvandt; vist nok saae man, naar Ilden var udbrændt, som oftest endnu Navnet staae med store og læselige Bogstaver paa den sammenhængende Papiirsasse; men det mindste Windpuff, eet frit Aandedrag, var nok til at forvandle dette til Støv, hvortil dog selv uden denne Forvandling, Tiden i

en Haandvending opløste det. Jeg gjorde dette Forsøg med adskillige baade Fortids og Nutids, saavel franste som anti-franste, i Revolutionen og Revolutionskrigen blodigen bekjendte Navne, og jo større og blodigere de havde straalet, jo snarere saae jeg dem forvandles til Aske, og opløstes til Støv; Cromwell og Richelieu, Robespierre og Danton, Pragas og Lyons Odelæg- gere, uavgik ligesidet denne Skiæbne; jeg anstillede samme Forsøg med Navne, der endnu synes at straa- le i Middagsglænde; men endskiøndt midt i Forsøget Fremtidens ugiennemtrængelige Støv faldt for mit Nie, troer jeg dog med Visshed at kunde forudsige, at Udfaldet vil blive det samme.

Andre saadanne Navne, af de saakaldte store Statsmænd, var ikke skrevet med Blodvand, men med Taare; heller ikke var det Luer, men en forun- derlig Dunst, der var bag ved, og som gjorde, at disse Navne skode i en ræd som fulsort Majestæt paa Papiret; men — kom det af Dunsten, der var bag ved; eller var det Vædsken selv, de vare skrevne med, der var saa villig til at modtage og fastholde Støv; det varte neppe eet Dieblif, for de syntes ligesom skimlede; snart vare de enten gandske bedækkede af det paaafaldende Støv, eller hvis de endog bleve læ- selige

selige Verigiennem, eller rettere derved, da det som oftest faldt fornemmelig paa Bogstaverne selv, vendte man dog Dinene derfra med Bømmelse.

Dg hvad det allersynderligste var — som man da underligen kan drømme — ikke alle Navne, der var skrevne med Laare, havde samme Skæbne; nogle, som vare skrevne med Taknemmelighedtaare, og som bagved belystes af Meeningsfrihedens Lys, og oplivedes af AlmeenheidsGlands, straaledede ikke blot uafbrudt fort med deres første ætherrene Hvidhed; men syntes endog at lyse klarere og klarere, jo mere Fremtidens klare Dag oprandt bag ved dem. Saaledes Sully, saaledes Colbert, saaledes Faderen Chastam, saaledes Griffenfeldt, og de tvende Bernstoffer af vore; jo sortere og fælere Mazarinnernes, og Louvoisernes, og Mignivillonnernes, og Brühlernes, og flere saadanne Ministerdespoters Navne med Tiden saae ud, jo skønnere viiste sig hine.

Opmuntret ved denne Opdagelse besluttede jeg at anstille samme Forsøg med Blodnavnene; og fandt jeg da snart, at ogsaa saadanne Navne, der vare skrevne med eget Blod, udgydet for Fædrelandets Held, og især blandet med Medborgernes Sorgs

og Beundringstaarer, beholdt sin mandige Skionhed giennem alle Aarhundrede; saa straaledede endnu Leonidas og Niels Ebbesen, Decius og Hvidtsfeldt, Winkelried og Reidar Griotgardson; Christian den fjerde og Codrus, Ruyter og Juul, Tordenstiold og Frants Drake i samme Glands, som deres Navne vare nyskrevne. Jeg anstillede samme Forsøg med nogle der paa en anden Maade havde blødt som Slagtoffere for Fædrelandet, Bergeiauderne, Brisfottene, Rolanderne, Camill Desmoulinserne; men endnu var deres Blod for friskt, og saa var der for mange Lynglimt, og for mange Gøglelys bagved endnu, til at kunde see det med Visshed; først naar Fremtidens klare Dag kommer til at straaledede bagved, vil man med fuldkommen Bestemthed kunne afgjøre, om deres Navne ikke udholde samme Prøve som Phocionernes, og Catonernes, og Tulliernes, og Sidneyernes, og Russelernes herligen have gennemgaaet. Med Charlotte Carboys Navn anstillede jeg samme Forsøg, men som jeg bedst havde det for Sikkerthen, opsteeg der med eet saadant en jeanpaulsff Dunst omkring det, at jeg blev gandske hovedsvimmel, og ingen Ting kunde enten see eller sandse.

At jeg, siden jeg da ogsaa nu er i det mindste et Embryo til en Skribent, der ved deres hjælpende Haand snart haaber at komme for Dagens Lys, ogsaa anstillede samme Forsøg med mine kiære Brødre i Haabet, kan De da meget let tænke Dem; og saae jeg da disse Navne samelig skaarne i Træer; nogle havde med megen Møie besteget Parnassets høieste Klinter, for at skiare dem der i Gudindens hellige Laurbær; disse, som Ewalds, Steenersens, Wessels, Tullins, stode og gravede for Evigheden; andre der vare mageligere eller kraftløse, nøiedes med at ridse dem i Tusindetal paa den glatte Bark af de bløde Mosetræer, der stode nedenfor Parnasset, hvilket var meget lettere, men ikke gierne synligt længere end det var friskt; andre vare endnu stegne høiere og have med utroelig Møie, tildeels og med Fare, foreviget sig paa nogle ærværdige Eger, der var haarde som Marmor, og lovede at være evige, som det; her opdagede jeg blandt andre Navnene Rothe, Birkner, Martfeldt, Oeder, og Schmettan; tillige saae jeg, at der var en Snyltevært, et Slags Mos, — Døgnsmagen kaldet — der ikke stalden bildte sig ind at kunde udslætte saadanne Navne ved at overgroe dem; men i en Haandevending var den

borte, og Navnene skode store og rene til Evighe-
den. Andre havde derimod deres Løier af at skiære
i Tjørne, og brød sig ikke om, de skal dem selv,
naar bare de Nysgiærrige — og det var især saa-
danne, som havde en ond Samvittighed, kunde brag-
stikke sig med til Blods — dog — alt dette vilde
her blive for vidtløftigt; jeg vil altsaa bryde af
for denne Gang, og underskrive mig

Deres og Publicums

tjenstberedvillige Drømmer
Expertus Fremsyn.

K. K.

M i g n o n s S a n g.

(Wilhelm Meister 2 B.)

Der er et Land: Citronen blomstret vildt,
Bag mørke Løv Orangen gløder mildt,
En sagte Kissing giennem Eggen gaar,
Hvor Myrthen blid hos Laurbærtræet staar,
O elskte Land! Didhen! Didhen!
Hvor sødt at tye med dig, min elskte Ven,

Der

Der er et Huus, dets Tag paa Gæuler lagt,
 Hoi Salen er og straalende med Pragt,
 Hvert Marmorbilled smiler huldt til mig:
 "Du arme arme Børn! hvad gjør man dig?"
 O elskte Huus! Diden! Diden!
 Hvor sødt at tye med dig min elskte Ven!

Der er et Bierg, hvis Fodstie vines ei,
 I Taage Mølen søger der sin Bei, *svit*
 I Klippens Rifter ruger Dragen grum,
 Og Fjeldet styrter ned i Fossens Skum;
 O elskte Bierg! Diden! Diden!
 Kom lad os tye min faderlige Ven! *fly*

Øhlenschläger.

Det med πv betegnede Stykke indrykkes med
 Fornøielse i Tilskueren, saasnart Indsenderen ved at
 navngive sig sætter Udgiveren istand at efterkomme
 Forordningen af 27 September 1799.

Skrevet og udgivet af K. L. Rahbek, Prof.

5D. 1-120.

Den
danske Selskaber.

No. 100 og 101.

Kjøbenhavn. Torsdagen den 18 December 1800.
Trykt og forlagt af Directøren Johan Frederik Schultz.

Varii argumenti.

Her findes, lidt af allehaande Slags,
Som Smagen Jo skal være nutildags.

S a n g

i den 1775 stiftede Klub ved Høitidelighedsbænk
af den fem-og-tyvende Marsdag siden dens
Stiftelse.

Vi ældes; vor Jffe bliver kaldet og graa;

Og lidt efter lidt gaar vi sagte;

Ungdommelig Raaschhed; den dable vi paa;

Som Daarskab dens Daad vi betragte.

Og dog; denne Ungdommens Tid, som vandt hæn;

De Gleeffe nok gierne gad levet igien.

Held, Venner, enhver, hvor det er, der hendrog
 Saaledes de Kæfthedens Dage,
 At graa men ei vranten, og skaldet men flog,
 Paa dem han tør flue tilbage!
 Held den, der tilfreds med det Tidsløb, han har,
 Tilfreds kan erindre det Tidsløb som var.

Alt Olding blandt Klubber i denne vor Stad,
 Vor Klub faae fin Ungdom henrinde;
 Men henrundne fyrige Alder den glad
 Gienkalder i hadrende Minde;
 Som fordam, den end elsker Munterheds Lyd,
 Og oprømte Sange, og Gammen og Fryd.

Sandt, sandt! mangt et bittert og smertende Savn
 Fornyer os Fortidens Minde;
 Her mangt et os helligt og dyrebart Navn,
 Ei den, hvis de var', vi gienfinde;
 Dog — deres Erindring, den lever, os klar —
 Det skal engang vor; men endnu er' vi her.

At gjøre en velfortient Hvilestund blid

Ved angerfri' lønnede Glæder,

At muntre, at danne, ved Mand og ved Vid,

Det altid, o! vor Klub, var din Hæder,

Du samlede Benner — Mand mødtes med Mand,

Ben virked i frydende Samqvem paa Ben.

O Held dig, vort Samfund! med frydefuldt Quad

Du mindes de henrundne Dage!

Held — trefold dig Held, naar du altid saa glad

Kan see paa din Fortid tilbage!

Det skee! o det skee! og i Flor du bestaae,

Til Børnebørns Børnebørns Jffe er graa.

C. Pram.

Saa ugunstig end, efter Avisernes evigforanderlige Beretninger den nærværende Tidspunkt for Fred og Baabensstilstande synes at være, og saalidet det synes at tegne til, at Fredsjubler ville blive blandt dem, hvormed det nu definitiv erkiændte Jubelaar af

Mens

Menneſkeheden ſkal kunde modtages, har Tilſtueren
 dog mere end Schirachſt Sikkerhed for, at der i nær-
 værende Dieblit virkelig mellem tvende — deres ſande
 og umiſtkiendelige Fordeel til Trods af en falſt Stats-
 kunſt giennem Narhundrede feidende Magter, ikke blot
 er ſluttet en definitiv og evigvarende Fred; men endog
 det næieſte offen- og deſenſive Forbund; og ere diſſe
 tvende ſaaledes paa det næieſte foreenede Potentater,
 hans Stormægtighed den ſtore og magtige Tyrſte og
 Herre Gud Plutus, Konge til Rigdomsland, Mi-
 dasøe, og Stolthedshiem, Tyrſte til Lyrnrborg,
 Gluttonia, Pandæmonien, Herre til Nagerborg,
 Prangerøe, Pugetland, og Smuglehjem, Sen-
 ſualitetslandene, Mørkeneiland, og Sansculot-
 tide, &c. &c., paa den een Side; og den høimægtige
 Frue og Tyrſtinde Dronning Penia, Dronning til
 Armodsland, og Trangenborg, Tyrſtinde til Lad-
 hedshiem, Svirenborg, Sulterup, Drankens-
 land, og Pandæmonien, Frue til Lottoberg, Ty-
 vendal, Skidgenmark, og Mørkeneiland, &c. &c.
 De mellem diſſe tvende Potentater vedtagne Conventio-
 ner ſiges at være diſſe:

Da Deres Høimægtigheder fra begge Sider have
 bragt i Erfaring, hvorledes den fordærvelige og
 unaturlige Feide, ſom nu i mere end Marcusinde fra
 den

den ugudelige og kaadmundede Rigdomshader og
 Almospotter Aristophans Dage har været erklæret,
 og som siden ved hans dumdriftige og ildefindede Ef-
 terfølger Ludvig Holberg er bleven forøget og oppustet,
 er begge Magters sande Interesse, og deres respektive
 Undersaatters Fremtard og Fordeel til mærkeligt Af-
 bræk, og derimod begges affagte og evindelige Fien-
 der Almeenvelfstand, Vindskibelighed og Uvisom-
 hed, til Fordeel og Opkomst, ere de til fælles Held
 og Gæder bleven eenige om følgende Punkter.

1) Der skal til evindelige Tider være Fred,
 Venfkab og Forbund mellem begge Deres Heimægtig-
 heder, og sammes respektive Undersatter.

2) Umiddelbar efter denne Fredstractats Rati-
 fication og Udvevling skal af begge Parter Befuldmag-
 tige affattes en Convention til en offensiv og defen-
 siv Alliance, saavel mod begge Deres Heimægtighe-
 ders Fiender i Almindelighed, som især mod Høisams-
 mes ovennævnte trende Urvesfiender Almeenvelfstand,
 Vindskibelighed, og Uvisomhed, for hvis altom-
 styrrende og republikaniserende Planer, det er af yder-
 ste Vigtighed betimeligen at sætte Grændser.

3) Ved en egen Artikel i samme Alliance skal li-
 geledes de trende Ovennævntes fædte Allierede Op-
 lysningen, hvis jacobinske og farlige Planer til

beg

egge Deres Høimægtigheders usorvindelige Skade og Fordærvelse, noksom ere erkjendte, ligeledes fra begge Sider forvisses en Undergangskrig, med alle de Midler og Vaaben, som begge Deres Høimægtigheder, og sammes respektive Undersaatter kunne overkomme, og tilveiebringe; og forpligte begge de høie Contrahenter sig herved ikke paa enten af Siderne at nedlægge Vaaben, eller indgaae nogen particulier Fred eller Vaabenstilstand, enten med hiin farlige Quadruplealliance i Almindelighed, eller med nogen af dens Contrahenter i Særdeleshed, om end nogen af disse mod Formodning sig i en separat Underhandling Kulde vilde indlade.

4) Ufortøvet efter begge disse Traktaters Ratification og Udvevling, skal af begge de høie Contrahenter udnævnes Commissarier til venstabeligen at affstikke Grændselinien mellem begge Parters sammengrændsende Lande, saasom imellem Tyvelandet paa den eene Side, og Prangerborg, Pugerland, Smuglehiem, samt Nagerøen paa den anden; ligeledes skulle Sensualitetslandene nøiagtigen deeles, hvorved Aquaritaflodens Udspring, Gang, og Udlob tages til Grændselinien, dog saa, at de sydlige Arme af samme Flod samtlig blive inden Pluti Ene-mærker.

5) Lan-

5) Landene Pandemonien og Mørkeneiland
 deeles ikke, men vedblive at ligge i Fællig, og ved
 fælles Regiering at bestyres af begge Contrahenter,
 ligesom og — da disse Lande ere de, der meest ere
 udsatte især for Dplysningens farlige og jacobinske
 Indbrud og Indvirkning — de med fælles Magt
 skulle forsvares, og har i Tilfælde af Angreb, Plu-
 tus til sammes Forsvar at levere det grove Skyts
 med tilhørende Mandskab; Penia derimod at giøre
 sit Landværn mobil; saaledes, som endog midt un-
 der den langvarige Feide hidtil brugeligt været haver.

6) Begge de høie Contrahenter foreene sig, in-
 den deres egne respektive Grændser paa det strengeste
 og alvorligste at vaage over hinandens Rettigheder,
 Herligheder, og Fremtarv; at saaledes hans Høi-
 magtighed Gud Plutus ikke vil tilstæde, at nogen
 af hans Kiære og troe Undersaatte paa nogen Maade,
 gjør, begynder, eller foretager noget, som kunde paa
 nogen Maade være hendes Høimægtighed, hans høie
 Allierede Gudinde Penia til ringeste Indgreb eller For-
 nærmelse, hvilken Forpligtelse ligeledes paa sin Side
 Gudinden Penia paa det helligste indgaaer, og paa
 det ubrødeligste forpligter sig at efterkomme.

7) Skulde altsaa Hans førstnævnte Høimægtig-
 hed paa nogen Maade bringe i Erfaring, at nogen,
 som

som til hans Undersaatter kunde henregnes paa nogen Maade skulde formaa sig, at giøre hans høie Allierede nogen Ubræk, eller Skade, og enten ved at understøtte Arbeidshuse, Fattigskoler, eller overalt det hele saa forargelige og skadelige-Fattigvæsen, som under et saa tillokkende Navn synes intet at have ringere til Hensigt, end alt mere og mere at svække, knække og endelig senderbryde Gudinde-Pentias Scepter — da Gud Pluti naturligviis heller ikke kunde love sig synderlig Barighed — eller ved at modvirke Dyrtd, undersælge hans Høimægtigheds egne, og troe, og fiære Undersaatter fra Pugerland, og Prangerborg, og andre saadanne uforfvarlige Maader, hvortil med Høie kan regnes, at bringe saadanne lette og letkjøbs Mæringsmidler i Brug, hvorved Populationen i Svingerlandet lettelig kunde lokke til Udvandring, hvoraf Indsydelsen snart paa Gudindens øvrige Stater, saasom Svivenborg, Lottoborg, Ladhedshiem, ja endog indtil Tyvendal og Skjøgemark, selve Hospedlandene ikke at omtale, vilde være fiandelig — er det hans alvorlige Villie, at en saadan af alle troe og velvindede Pluti Arveundersaatter for en Minde fremand skal anses; ligesom han usfortøvet paa dersom flere Angivelse over Grandsen til Borgerøen bliver at deportere; det være sig — hvad man saa

teme

temmelig kan formode, at være Tilfældet; at samme end ydermere skulde findes at være en Emiffarius fra Vindskibelighedens Jacobinerstat, som i onde og farlige Hensigter har stræbt at indsnige sig mellem Pluti kiære og troe Folk, i hvilket Tilfælde han end videre, som Landsforræder bliver at ansee og behandle.

8) Ligeledes forpligter ogsaa Gudinde Penia sig paa ingen Maade at erkiænde, eller under noget op- tænkeligt Paastud at beskytte nogen, der — uærdig til den Lykke — at leve under hendes milde og vels- dædige Scepter, vanhelliger sine Hænder ved Arbeid, eller som der ved at lade sig eller Sine meddele nogen Slags Underviisning, forraader den farlige Hensigt ved foresaldende Leilighed at rømme over til Oplys- ningens og Vindskibelighedens Lande.

9) Ogsaa forpligter Gud Plutus sig, ved alle de Pragtbygninger, Prægtgilder, og andre Prægtod- slinger, hans Kiære og troe Undersaatter saavel i Lururien, som Stolthedshiem, og Sensualitets- landene kunde foretage, omhyggelig at sørge for, at ikke Gudinden Penia derved skeer noget Afbræk, hen- des Folkemængde formindskes, eller nogen Anledning gives den begge saa forhadte Vindskibelighed til at indsnige sig i Landet. Dvertimod skal saasnart muel-
ligt

ligt en billig og neiagtig Compensationstractat af begge Siders Commissarier opfattes, hvorved saavidt muelig skal bestemmes, hvor mange Hytter Penias Undersaattere ere berettigede at lade forfalde, mod hvert Palads, der i Pluti Genemærker reises; hvormange Tyverier der skulle regnes at gaae op mod en Pragtequipage, og hvormange Skioget paa et Suveelsmykke, hvormange nye Colonister Penia er berettiget at sende over Zungerlandet til Pandæmonien mod hvert nyt Anlæg i Gluttonien o. s. v., altsammen saaledes bestemt, som det sig imellem troe og evigvarende Allierede, hvis Fordeel og Lærø kun er een, umodsigelig egner og anstaaer.

10) Skulde desuagtet over nogen af disse Punkter opkomme Misforstaaelse, og Stridighed, skal saadant strax ved Commissarier fra begge Sider venstabeligen afgjøres.

Dette er det Tilskueren fra paalidelig Haand tilstillede mellem begge disse Potentater sluttede Fordrag; derhos han dog naturligviis, saafremt Omstændighederne det skulle fornødige, forbeholder sig endnu at levere tre til fire mere eller mindre afvigende eller forandrede Afskrifter af samme, inden han endelig tilsidst meddeler den authentiske og med Bedkommen-

mendes Underkrift forsynede Copie. Saa meget drifter han sig midlertid med mere end Avidsvished, at forudsige, at det er paa det fuldkomneste afgjort og erkjendt, at Plutus og Penia, langtfra, som man hidtil har troet at være evige og uforsønlige Arvesfænder, tværtimod ere de uadskilligste Venner; og at Hønen aldrig er længere fra at være hver Søndag i Bondens Gryde, end naar Leipziger Lærker, og behmske Phasaner ryge hyppig paa Riigmandens Taster.

K. L. Rahbek.

Den elskende Bondens.

Før var jeg saa froe
 jeg spogte, sang, og støied, og loe,
 foer omkring ud paa Uger og Enge,
 og hvor jeg kom hen
 der fandt jeg en Ven;
 thi jeg havde enhver
 saa inderlig tier,
 og saa lige tier,
 men det vared' ikke ret længe.

End.

Endnu er jeg froe,
 langt mere end i Fior, da jeg loe,
 Men nu ska jeg et synge og stoe,
 Jeg Silberne slyer,
 til Lunden jeg tyer,
 hvor Blomsterne groe,
 der seer jeg Roe,
 og der er jeg froe,
 Klont en Laare staer i mit Dio.

Da Hanne jeg saae
 i Aar paa vort Skikeguls staaes;
 af den Dag jeg vist aldrig skal glemme!
 For Præsten hun stod
 saa yndig og god,
 og læste saa klog,
 som viseste Bog,
 og af Biblens Sprog,
 med den søde yndige Stemme.

Og da hun nu fik
 Bessigtelsen, da henfald hendes Blik
 i Taarer saa rene og klare;
 hun lovede Gud
 at holde hans Bud,
 med bævende Byst;
 med skielvende Næst,
 og med søgte Næst,
 jeg den Gulde hærte at svare.

Da banked min Vært,
 den aldrig har svulmet saa høi og vært,
 da var Hanne min eneste Glæde;
 Jeg vandrede om,
 men hvor jeg end kom,
 hvorhen jeg mon gaae,
 i mørkeste Braa,
 og hvorhen jeg saae,
 var min Hanne altid tilstæde.

I Lunden engang

Jeg hørte hendes yndige Sang,
 did henfloi jeg paa Kierligheds Vinge;
 jeg for hende stod
 saa rød, som et Blod;
 hun smilte saa mild,
 min Barm var som Ild,
 og den slog saa vild,
 ei et Ord jeg kunde frembringe.

Og dog er hun min;
 Hun selv har sagt: "jeg er evig din!"
 Hun har bluffet af Kierligheds Varme;
 o Gud! hvor hun er
 mig inderlig fier!
 saa ædel og god,
 er ingen imod,
 o! jeg gier mit Blod
 for at blegne i hendes Arme.

Det undrer mig ret,
 at aldrig jeg kan engang blive træt
 af at see i det smilende Øie,
 af at kysse den Münd
 i rolige Lund
 om Aftenen, naar
 at Solen nedgaaer,
 og naar Maanen staaer
 bag de kratbevorede Høie.

Er Hanne der ei,
 af skummel da og fæl er min Bei,
 o da føler jeg slet ingen Glæde,
 da er jeg saa mærk,
 vor Lund er en Ørk,
 og tungt er mit Sied;
 jeg sætter mig ned
 paa det elskte Sted,
 og da er min Trøst kun at græde.

Og ofte jeg staaer
 om Aftenen paa vores Kirkegaard,
 og da har jeg saa sorgfulde Tanker;
 da tænker jeg paa:
 "hvis Hanne her laae!"
 da vakler min Fod,
 da isner mit Bled,
 og jeg bliver saa mod,
 og mit Hjerte strækkeligt banker.

Men det er min Trost:
 "hvis Døden rev hende fra dit Bryst,
 o da fulgte du snarlig din Pige!"
 Kun i hendes Arm,
 og ved hendes Barm,
 af Glæde jeg veed
 naar hun segner ned,
 da segner jeg med,
 og til Gud vi vist skal opstige.

H. Ohlenstøger.

Den

Danske Tilskuer.

No. 25.

Kjøbenhavn. Torsdagen den 2 April 1801.

Trykt og forlagt af Directeur Johan Frederik Schultz.

Dg hvad vi ei kan tolke med vor Tunge,
Det vise vi, om gjaldt, i Waabenbrag.

P. M. Troiet.

K r i g s s a n g.

Til Waaben! see, Fienderne komme,
til Waaben I nordiske Mand!
alt vøres den larmende Tromme,
til Kampen hver føie sig hen!
hist fraader codaniske Vølge
af Harm mod Tyrannernes Følge,
op Dannemænd! kæmper i Fædrenes Spøck
for Konge, for Arne, for Frihed i Nord!

Selv Olbingen seer jeg fremtræde,
 Han glatter det snehvide Haar,
 med Tak for hver fredelig Glæde,
 Han modig mod Fienderne gaaer.
 Hift blussende Unglinger ille,
 de Britterne skue, og smile,
 og diærvelig kæmpe i Mændenes Spøer
 for Konge, for Modre, for Frihed i Nord.

I Nag af Brittanniens Love
 skal Cimbrernes Sønnen ei gaae;
 dem Tordenskiold lærte at vove,
 af Junler de lærte at staae.
 Vist Bølgen med ildsvangre Taarne,
 vi ere, som Havet, fribaarne,
 og døe, eller seire i Junlernes Spøer
 for Dannebrog's Ære, for Frihed i Nord.

De seieromstraaede Navne
 opflamme hver Dannemands Bryst,
 Dans Helte fra Gernerste Stavne
 med Nelson skal vove en Dyst.
 Alt raver paa slibrige Bane
 hans hidindtil seirende Fane,
 thi Dannebrog værner fra Daniens Strand
 om arvede Hæder og Fædreland.

Svæv hædret fra kneisende Mæster
 du Danmarks uplettede Flag!

mens Landværn til Bannerne haster
 at møde i standende Slag.

Almægtige Hærenes Herre,
 giv Danien Seier og Ære!

for Freden at vinde, i Kampen vi gaae,
 for Konge og Arne vi stride og slaae.

Salsen.

Neppe havde vor adle Digter med ovenstaaende
 Krigssang, der ustridig hører hen med blandt det
 allerstionneste, nordisk Fædrelandskierlighed, og nor-
 disk Mandemod endnu ved denne store Leilighed har
 indgivet nogen af vore Medborgere, kaldet til
 Baaben, bebudet os Fiendernes Komme, for see!
 Fienderne vare der, vare der, som Fiender, for
 den larmende Tromme hørttes, for Kronborgs hoi-
 malede Torden kaldte os til Kamp for Konge, for
 Arne, for Frihed i Norden. Kongestaden, der —
 som fordum Sparta — har kundet bramme, at
 den, skiondt Grændsefastning, ikke i flere Mands
 Old havde seet en væbnet Fiende; (skiondt ikke fordi
 den, som Plato siger om Sparta, lignede Juri-
 nes Tempel, som ingen torde nærmes; men fordi
 Fredens Aand havde valgt den til sin Helligdom)

har nu en talrig fiendtlig Flode for Die, har alle-
 rede faaet den første Barsel at være ligesaa aar-
 vaagen mod punisk Sviig, som fiækt mod puniske
 Baaben. Nu, saa være da Fienden os velkommen!
 saa skulle vi holde, hvad denne Digter, hvad saa
 mange vore ædle og patriotiske Medborgere have
 lovet i vort Navn! saa skulle vi møde ham i Baa-
 ben med ligesaa megen Standhaftighed, som vi med
 Medbonhed og Uforsagthed have grebet dertil. Og
 — det være sagt i en lykkelig Tid — i den nær-
 værende Fares første Dag, dens første Timer, da
 det dog var tilgiveligt, om den paa de uvante,
 tildeels maaskee og uforberedede fredsomme Indbyg-
 gere havde gjort et ualmindeligt Indtryk, saae Til-
 skueren megen Fortrydelse, megen Forbittrelse, me-
 gen Iver, men ingen, aldeles ingen Frygt eller
 Mistrøstighed; Alt havde det majestætisk alvorlige
 Udseende, som det i Fædrelandets vigtige Dieblif
 bør have; og som Nyheden ikke gjorde os forsag-
 te, saaledes — er jeg sikker paa — vil Banen ikke
 gjøre os søvnige eller lunkne. Dog — det var at
 haane mine Baabenbrødre, Medborgere, og Med-
 stridere af alle Stænder, om jeg vilde troe, at dette
 Blads Opmuntring i mindste Maade gjordes fornøden:

— For Freden at vinde, i Kampen de gaae

For Konge og Arne de stride, og slaae!

det vide de, det føle de, det kunne de al-
 drig forglemme, og mere behøves ikke at sige dem.

Men til Eder, mine ædle, skionne Læserinder!

Eder, hvem jeg saa lettelig kunde troes i disse
 Kampens Dage aldeles at tabe af Sigte; til Eder,
 hvem Tilskueren har endnu intet sagt; troer han

her at kunde henvende et Par Ord: hvad han ovenfor sagde om Sparta, erindrer ham om et Træk, Historien om de spartanske Fruentimmer har bevareret. Da ved en anden Leilighed en mægtig Fiende truede Spartas Bye, og Spartanerne raadsløge om at sende deres Hustruer og Døttre til Creta, satte disse dem derimod, og Archidamia, een af dem, tog et Sværd, kom i Senatet at føre Ordet i alle de øvriges Navn, og spørge de tilstædeværende Mand: hvorfor de havde saa flette Tanker om dem, at de kunde indbilde dem, de kunde taale eller elske Livet efter Spartas Undergang? ogsaa sandede de øvrige hendes Ord; thi da Spartanerne besluttede samme Nat at styrke sig ved en ny Forskandsning, og vare i Begreb med dette Arbeid, kom Hustruer og Døttre klædte til Arbeid, opmuntrede dem, som næste Dag skulde stride, nu at tage Hvile, maalede Længden af det forehavende Bænk, og toge deraf paa deres Lod den tredie Part, som de inden Morgen havde fuldbragt; og da Dagbrækningen kom, og Fienden begyndte at sætte sig i Bevægelse, rakte Spartanerinderne selv alle de unge Mand deres Baaben, overgav dem den fuldbragte Forskandsning, opmuntrede dem at forsvare den vel, og forestilte dem levende, hvad Glæde det maatte vare for dem at vinde for Fædrelandets Dine, eller hvad Gæde, at døe i Armenes paa deres Modre og Hustruer, efter at have viist dem deres Fædreland værdige."

Saa byrdesfuld en Lod venter neppe Eder, Medborgeriender! vore Forsvarsanstalter ere for omhyggelige ordnede og fuldbragte, til at æfte Eders

hielpende Haand; men meget er det dog, Fædrelandet i denne store Time venter, og æfter ogsaa af Eder. Jeg behøver ikke at foreholde Eder hine Spartanerinders Exempel, ikke den navnkundige spartanske Moders, der paalagde sin Søn at komme hjem med eller paa sit Stjold, ikke hendes, der, da alle hendes Sønner vare faldne for Fædrelandet, glemte sit eget Tab for at iile hen til Templet at takke Guderne for Spartas Seier: vi have nærmere egne Exempler, I have store danske Mynstre: Eders Landsmandinde var den kiække Margaretha Ulfeld, Helten Niels Juels Hustru, hun, der havde Mod nok, naar det gik til Strid, at opmuntre ham til Kiæthed, og siige, hun heller saae ham død, som Helt, end levende, som feig Mand. Vel var ikke Niels Juel den Mand, der havde denne Formaning behov; ødsel med sin store Siæl brændte han efter at vove Alt for sit Fædreland; o men en herlig Tanke maae det dog midt i Kampens Heede, midt i Seirens Jubel, have været ham, at hans Margaretha vilde vide at sætte Priis paa hans Manddom, at han vilde blive hende deskierere. Hun, Medborgerinder! har for nærværende Dieblik afftukket Eders skienne Bane; i nærværende Dieblik er det Tid, at I sande Digterens herlige Sentents:

Kun den Kiække er den Skienne værd;
 bliver det end ikke Eders, som en Margarethe Ulfelds herlige Lod, at vinde Deel i saa hæderfulde Bedrifter, som Kiøgebugts Seier, o! da er enhver, selv den svageste af Fædrelandets Forsvarere, hvis Tid Eders Fædrelandskierlighed opflammer,

hvis Standhaftighed eders Kiærlighed befæster, en Fortieneste af Fædrelandet; og vee den, der misbrugte Stionheds og Kiærligheds Herredom til at blodgiøre den raske Ynglings Bryst ved qvindagtig Klynken, eller nedslaae den faste Mand's Mod, ved mistræstlig Banghed. Vi stride, vi seire for Fædreland og Eder; og den, Gud vil, skal falde, falder for Eder, som for sit Fædreland. Tilskueren har ikke vildet giøre Eder den Fornærmelse, at troe, at i saa stort et Dieblit Uselheder, Fias og Tant, Savnet af nogle af et overdaadigt Livs indbildte Bequemmeligheder og Behageligheder, end ikke det muelige Tab af nogle af de Overflødigheder, vi saa gjerne vilde indbilde os at være Nødvendigheder, kunde hos Eder komme i Betragtning; Danmark venter Danneqvinder, Dannemøer af Eder; og I ville ikke giøre dets Forventning tilskamme.

R. L. Rahbek.

S o e m a n d s s a n g.

Til Kamp, til Seir, til Fryd, til Noes!
 med havet Bryst
 udile hver en dansk Matros
 til Kiempedyst.
 Paa fiekke Svemands Heltesærd
 trygt stoler Dan.
 O viis du er vor Tillid vard,
 Du danske Mand!
 For Fædrelandet du strider!

Blegn Fiende! glem din Svig, din Vold,
forstum af Harm!

Du finder Juul og Tordenstiold
i hver en Varm!

Du finder Herens Lueglod
i hvert et Bryst!

Du finder brat din visse Død
ved danske Kyst!

Vi stride for Fædrelandet!

Det værste Havuhyre maa,
og skal — ved Thor!
ved Krigsharpunen brat forgaae,
og slye vor Jord!

Bed Danmarks Torden Knald i Knald
paa nordisk Sæe
det stolte Monstrum lave skal,
at det kan døe.

Vi stride for Ret og for Ere.

Ehi heis i Skye det danske Slag
du raffe Mand!

og til, og hold et blodigt Slag,
for Fædreland!

Naar Nordens Helte snyse vilde
paa stormrigt Hav,

da smile fordums Kiemper mildt
i sunkne Grav!

Og hisset de varmt os omfavne.

A. Ohlenslæger.

Den

Danske Tilskuer.

No. 29 og 30.

Kjøbenhavn. Torsdagen den 16 April 1801.

Trykt og forlagt af Directeur Johan Frederik Schultz.

Fame can twine

No brighter laurels round their glorious head

Leonidas 12 B. V. 722.

Hi Friehed skal grøe, som en Egg paa Jer Grøo,
Og Freden skal flette Jer Palmes.

G. H. Diller.

Den 2 April 1801.

Et Digt, helliget mine faldne Brødres Minde.

Hvi banker du med vilde Slag,
hvi luer du saa høit mit Bryst?
hvi mindes jeg dig, svundne Dag!
med Beemod, Stoltthed, Smerte, Lyff!

Hvi kielver du, o svage Haand!
naar du vil Andagtsharpen slaae?
hvi stirrer jeg mod Himlens Blaa,
og hvi forstummer du min Aand?

Hvi skuer jeg fra Havet hen;
 hvor Helten seirede og faldt
 smilende til Himmelen;
 hvi er min Nøst i Taarer qvalt;
 hvi strømme stærke Følelser
 mod Graven fra mit Hjerte ud,
 hvi svinger sig min Siel til Gud,
 ved Tanken om, at dansk jeg er?

O svar mig i det ædle Nord,
 hver varm og ægte nordisk Mand,
 og svar mig, svar mig vde Jord!
 ved Dannerfolkets Mod du kan!
 Fra Siellands minderige Kyst
 Udbredte Helt dit Rygte sig,
 nu hele Verden kiender dig,
 Beundring tænder alles Bryst!

See! noisom drog en Broderflok
 fra Syden til det kolde Nord,
 Nødtørstighed er Kiempen nok,
 han vidste, Last hos Vellyst boer.
 Hans Kraft blev hærdet, alting faldt;
 hvor han fremsorte Skrak og Død;
 Blodstrømme for hans Glavind flød,
 hans Navn var Rædsel overalt.

Da tvang han Sydens svage Hob
 ved Sværdet til at hylde sig,
 og da var Jordens Slaveraab:
 O Nordens Helt! hvo ligner dig!
 Men Eiden randt, og dannet Mand
 bestelte nu det stærke Bryst,
 Dyd bandt hans seiervante Haand,
 saa rædsom før i Kiempedyft.

Ei meer han bragte Skræk og Død
 til blege Sydlings Bellsystboe,
 Forædlings milde Fryd han nød
 ved Borgerdyd i Fredens Noe;
 da glemte de den danske Mand,
 og troede Nordens Helt var svag
 fordi ei meer med Raabenbrag
 han snysed om fra Land til Land!

Og staaansom stor, med roligt Smil
 han ofte hørte Ustes Haan,
 og hvæssed ikke Dødens Piiil,
 fordi han elsked' Fredens Mand;
 han følte Menneffenes Vard,
 og vilde ei udøse Blod,
 men smilte med et roligt Mod
 til svage Fienders stolte Færd!

Og see, med convulsivist Skrig
 svagt ahnende den danske Magt,
 hovmodig Skare flokker sig,
 som havde Baand paa Havet lagt,
 af Lykken blandet, bøde de
 den hele vide Verden trods,
 de vilde ogsaa trodse os!
 de vilde knuse Cimbrenne!

Hvi bluffer du min svage Varm?
 O, ogsaa jeg er dansk og kiel!
 Ton Harpe Dannerfolkets Harm,
 og Nordens Mod, og Fienders Skræk,
 om Tordenen, som huul frembrød,
 om danske Kiempers Lovemod,
 om kiofte Voldsmænds sidste Blod,
 om mine Brødres Heltedød.

Men Harpe! o du lyder ei
 om Kampen paa det danske Hav
 taus, som en skilt Forgiertmigei
 i Skyggen paa den Edles Grav;
 du smiler stille veemodsfuld,
 og min uvante svage Sang
 forstærkes ei ved Digterklang
 igiennem dine Strenges Guld.

O smil, du Fredens hulde Mand?
 Men smil ei giennem Saareglands,
 den Danske faldt for Magtens Haand;
 men Held den Død, som ligner hans;
 det Blod for Danmarks Frihed flød,
 som ædelt i hans Hierte randt,
 men smil, thi o din Kiempe sandt
 Udødelighed ved sin Død.

Ei meer behøver Danmarks Søn
 at søge dem, som tugted' Bøld,
 og som fortiente Heltens Løn,
 i mørke Sagn fra Hedenold.

Han selv har Helten seet i Nord,
 som slog i Nordens største Slag,
 hvis Ære til den sidste Dag
 vil leve paa den vide Jord.

O Smaaaheds Mand! hvor flygted du!
 din Taage dræber ingen Jld,
 I hvert et Blik er Storhed, nu
 hver Barm sig haver høi og vild,
 Hver Danmarks Søn glad føler sig
 at være Broder til den Mand
 som stred, og døde for sit Land,
 og Kiempe! han vil ligne dig!

O Nordens Land! o! smil og segn
 ned med din hulde Søster Dyd,
 til Gravens stille Laurbærhegn,
 som skygger om vor Koes, vor Fryd.
 Han stred for dig paa Helteviis.
 Smil til hans Minde, Nordens Land!
 Cheruben liig, med Lyn i Haand
 Han stod for Danmarks Paradiis.

A. Øhlenslæger.

Endnu ere Tilskuerens Blade, som alles Læber
 og Tænder, eene syffelsatte med disse Dages store
 Begivenhed og dens Følger; endnu længe — derom
 er han til Vre for vort nordiske Mandesind overtys-
 det — vil man intet andet skiotte, intet andet and-
 se, intet andet fatte; naturligt er det imidlertid, at
 Tanken uden at forlade hiint store Emne, efterhaans
 den mere og mere udbreder sig over de nær tilgrands-
 sende Ideer, alt efter Tænderens individuelle Stilling
 og Vending; hvad er at gjøre til Linbring for de
 Saarede? denne taknemmelige Forestilling har syffels-
 sat, og syffelsætter vore brave Medborgere og Med-
 borgerinder i tusendeviis; tusende Hænder beredde
 Charpie, og gave Linned i saadan Overflødighed, at
 man allerede har seet fra nogle Sygestuer offenslig era-

klæret, at man dermed var til Overslod forsynet; andre aabne Fadebord, og Kjalder, og sende til de Dvæstedes Bederqvægelser af deres henglemte Forraad; medens atter andre med riig og rund Haand løse Pungen til samme Hensigt; Andres skionsomme Deeltagelse falder mere paa de Faldnes Esterladte, eller paa de lemlæstede Heltes Fremtid; ogsaa her offres med en Rundhed, som gjør det frydeligt og hæderligt at være dansk, som giver den trøstefulde Forvisning, at denne nedsatte Commissions patriotiske Forventning, efter Plan at kunde stifte noget varende Godt for disse Fædrelandets vor inderligste Deeltagelse værdige Offere, ikke vil blive sveeget. Midlertid syffelsætter hos andre Patriotismen sig værdelig med at forevige Fædrelandets Taknemmelighed, som de Faldnes Heltemod, ved at reise disse et hæderfulde Gravminde. Held! Held og Hæder være enhver, som i dette store Nidblif — det være, paa hvad Maa- de, han bedst vil, veed, og kan, bringer sit Offer til Fædrelandets, Menneskehedens, Ærens og Tapperhedens Alter! Held og Hæder enhver, som med rund og velvillig Haand offerer af sit Forraad, sin Erhverv, sin Duellighed, sine Talenter derpaa; være sig, at det, som Sander og Lahde, er vore faldne Brødres Helteminde; eller som saa mange vore brave og ædle Talere og Kunstnere af forskjellige Slags, disses

uforsørgede Efterladte, eller de Lemlæstedes Forsørgelse, eller de Døsteds rigeligere Pleie, de hellige det til; Held! trefold Held hver den, der til et gavmildt Hierte er saa lykkelig at have en riig Haand; aldrig har nogensinde det Dieblik været, da begge Dele have kundet skianket Dannemanden ædlere Glæder, tient ham paa eengang til flere og helligere Pligters Opfyldelse. Misforstaaer for Alting — ædle taknemmelige patriotiske Medborgere, som jeg er stolt af at kalde Brødre — ikke disse Tilskuere's Ytringer, som om han derved vilde vække Eder, eller holde Eder vaagne. Med Føie kunde I da med Dannedigterens træffende Ord tilraabe ham:

Du har ingen Døds at vække!

Lad end een og anden have slumret i Bellivets Bløde og forføreriske Stied, anden Aprils heitidelige Kanontorden har vakt dem; den har rensket Himlen for alle qualme og usunde Dunster; reen, som paa Nordens Fielde, er den Luft, vi i dette Dieblik indaande; o! det vare saaledes ved, og anden April vil blive den veldædigste, som det er den hæderfuldeste Dag i Danmarks Aarbøger; den vil med Føie tage det allerøverste Sted blandt de heldige Uheld, der — efter et ikke mindre sanddrue end sindrigt Udtryk — have udmærket syvende Christians Dage! og det vil den! det vil den! med deres Blod have vore

faldne og dvæstede Brødre beseglet den store Pagt, Fyrste og Folk i hine hellige Dieblikke knyttede; ved Dannebrog's Flamme, under Prøvestenens Torden, modtog vor Frederik Dannemarks Haandslag paa dansk ubredelig Troefasthed, modtog det, og giengieldte det; dertil ere Farens, Nødens Dieblikke saaherlige, saaveldædige, at man aldrig lærer at fiændes, at elskes, som i og efter disse! hvorledes da end anden Aprils Udsald var blevet, endog eene i denne Betragtning vilde den være os uskatterlig og hellig.

I sit sidste Nummer nævnedes Tilskueren den indgaaede, ved vore brave Baabenbrødres Farer, Blod og Død tilkiæmpede, af Engellands Søehelt tilbudne Baabenstilstand, som i nærværende critiske Dieblik af usigelig Vigtighed. Det var ikke Stedet i et Blad, som umiddelbar henvendte sig til vore heltmodige Dvæstede, og som naturligviis var skrevet i det tause Ønske, maastee vel endog i den lønlige Forudsætning, at det skulde læses af disse, og som altsaa burde være lampet efter deres Stemning og Stilling, vidtløstigt at udlade sig over en politisk Materie; heller ikke var det nødvendigt; thi nok for dem, at de vide, at den af sine Medborgere og Baabenbrødre saastolte, for Danmarks af dem saaherligen vedligeholdne Baabenære saanidkiære, mod al egen Fare saausor-

sagte Fredrik har indgaaet den, for at være overtydede, at den maae være saadan, som den skyldtes Danmark, dets gode Sag, og dens Martyrer. Maa skee man heller ikke i nærværende Blad vil tilstøde den upolitiske danske Tilskuer omstændelig at udbrede sig over de nærværende Aspecter paa den politiske Himmel, over den forandrede Bending, det høist uventede Regentstifte i Rusland, det nye engelske Ministeriums yttrede Fredssind, de med Frankrig begyndte Underhandlinger, og Tingenæs høist problematiske Stilling saavel i det sydlige som nordlige Lydsland m. m. nødvendig maae frembringe; ligesom han vel heller ikke behøver vidtøstigen at udvikle, at en partiel Waabensstilstand, er hverken Neutralitetsact eller Fredspreliminair; men endog blot fra den eene Synspunkt betragtet, at derved det kiække under hine Krigsuroeligheder saa høiligen lidende — Norges Providering er betrygget, fortæner denne Waabensstilstand med fuldeste Føie at erkiendes som en Nationalvelgierning. I sidste Blad anførte danske Tilskuer et Sted af Norges kraftfulde Taler J. N. Brun, hvor han skildrede den Samdrægtighed, den patriotiske Samvirkningsaand, som disse store Dage have fordret, og fremkaldet; af samme Mand, af samme Tale, Dagens Anliggende kaldet, over den høist betydende Text: hvor sigbe vi Brød, at disse

Kunne æde? vil danske Tilskuer affkrive et Sted, der med den Betsalenhed, som Giertet — nær havde Tilskueren sagt — Nordmands hiertet kun giver, skildrer Tilstanden i Norges meest blomstrende Handelsstad, Bergen, og da domme enhver, der ikke er uærdig at række en Nordmand sin Broderhaand, om det ikke var helligste Pligt, skulde det end have skeet med Opoffrelser — som tallet være vor brave Krigere, og vor ikke mindre brave Regiering, ikke var Tilfældet — at tilveiebringe dem Lindring: "Hunger, den drabende, siger da den nidkiære Taler, er vel endnu ikke kommen; men Hunger den mavre, den gustne, den langsomtærende, satte sig allerede ved mangt et Bord; de ere ret ikke seede nu mange Maaltider i mangen Hytte! Men med alt dette forsiente den trængende Skare det endnu værre, dersom den ikke skionede paa, hvorledes Landsfaderen har aabnet sine Magaziner, hvorledes det borgerlige Samfund har kjøbt, deels for at sælge til taalelige Priser, deels for at uddele som Almisse, hvorledes den offentlige Omsorg har beredet og bereder vederqvægende Maaltid for nogle Hundrede hver Uge; Maaltid, endog velsmagende for os, der ofte nyde kunstige Retter. I er dog ikke Børn, I Trængende! I burde dog ikke ansee Eder saa berettigede til denne Omsorg, som vore Smaa ere det til at fordre Føden,

hver af sine Forældre. Det er dog Loven for hver Boren, som har nogenlunde Helbred: I dit Ansigttes Sved skal du æde dit Brød! Men man har indseet, at de brødvindende Beie bleve trange, og Brødet, som derpaa kunde vindes, kun alt for knapt; man ynkedes over denne Skare, og saaledes arbejdede man hidindtil mod den Vanskelighed, som allerede var trykkende; men der trøner en større, mod hvilken dette Slags menneskekierlige Bestræbelser skulde være omsonst. Vi gjorde ofte dette Spørgsmaal: hvor Kjøbe vi Brød? Men vore Handlende, og især vore raske Søfarende, vidste at besvare det; I Hungersnød er Handelen et Lands Frelse. Alle Stænder vogte paa den, tusinde Munde spørge den veemodig: hvor Kjøbe vi Brød? Og saa nu er jeg vis paa, vore Handlende skulde kunne besvare dette Spørgsmaal, til manges Glæde, i det mindste besørge det ret snart besvaret, saasnart, at ingen forinden hos os skulde omkomme af Hunger. Men at! det er skrækkelig truende: Selv de Handlende spørge: "hvor Kjøbe vi Brød? Vi vide Lande, som have "det, vi have Creditter, hvorefter at beordre "det, vi eie Skibe, hvormed at hente det; men "der vrinkle Ørne der udenfor; ville disse falde "ind paa vor Coffardiesflodes Dueflokk; vil Sien- "den tilspærre vore Udløb, hvor Kjøbe vi da ikke "Brød allene, men endog alle de Sødevarer, alle "de Livets Fornødenheder, der daglig bringes os?"

Det gjør Tilskueren inderlig ondt, at hans Æmne ikke berettiger ham til at affriive videre, af det meget skønne og ypperlige, som denne sande Weltaler, hvis Kald — som han selv udtrykker sig — er at vir-

te paa Tænkemaaden — i denne kraftfulde Tale har end videre sagt om de bedste Midler til at bestride hine Vanskeligheder, hans energiske Opfordring til Kiækhed, til uegennyttig Hielpsomhed, til Laalmod; men dette Blads Bestemmelse var kun at lægge Norges Laro, Norges Trang, Norges hellige Krav for sine danske Medborgeres Dine; og da opfordre disse til at samstemme med ham. Held og Hæder være de tappre og ædle, hvis Manddom tilkiæmpede os den Baabensstilstand, som sætter os istand til at lindre Broderlandets Trang! Held og Hæder i Menneskehedens og Fædrelandets Navn være enhver, der med uegennyttig Broder- og Børgersaand nytter den efter sin veldædige Bestemmelse. Skulde imidlertid denne Baabensstilstand ikke lede os til en ønsket og ønskeværdig Fred, nuvel! da skulle vi vel finde vore Baaben igien, Fienden skal gienfinde Mandene fra anden April og deres værdige Brødre, og af Hiertet skal hver Dannemand sande vore Digteres kraftfulde Ord:

K r i g s s a n g.

(frit oversat af det tydske.)

Fra Bretlands stolte Kyster bryde
den frække Bøldes Tordner frem:
fra Pol til Pol, hvor Bøldsmænd byde,
de bange Skarer hylde dem.

Straalet fra Hedenold varslende Ahner!
rustet jer' Afkom med Styrke og Mod,
ræk os, Retfærdighed, seivende Faner!
Retfærd og Frihed vi offret vort Blod.

Du haaner selv Naturens Lov
 med Seierfræthed, Albion!
 imedens Hevn og Giengjæld sove,
 du lænker Verdens Ocean.

Op! thi de vinke, de tøvende — bløder —
 Løddet er kastet . . . til Kamp og til Død!
 Danien troefast til Frihed gienføder
 Havet sin Frænde, af kraftsvangre Skib,

Hist komme de med Haan, med Rænker,
 og Nordbrand — Boldsmands Folkeret;
 os vove de at byde Lænker,
 og troe at kuc Cimbrers Æt!

figner os Fædre med sneehvide Lokker;
 Mødre og Brude, omgiordet vor Hær!
 skiald ei du Spæde! . . . de styrte i Flokker;
 styrte for Dans det opæggede Sværd!

Herop! herop! til Heltedandsen!
 hist hviner Slaget . . . kynd dig glad!
 see! Jordens Dom og Seierkrandsen
 os venter i de Slagnes Rad.

Op da, for Arne og Brødre at hevne;
 døer eller seirer I Helte fra Nord!
 om vi end segne, i Faldet vi levne
 dig et Thermopylæ — seirende Jord!

Salsen.

Glad slutter Tilskueren Bladet, som han be-
 gyndte det, med følgende:

S a a n g

i Anledning af 2 April 1801,

Saa kæmped de Helte af anden April
 For Fædreland, Frihed og Ære,
 Udkaarne ved Kuglernes rædsomme Spil
 Aarhundredets Mønster at være.

De svore: vort Fædreland ville vi frie
 Fra Havets blodstænkte Tyranner,
 Og Jordklodens Slægter skal lære, som Vi,
 At heise Selvstændigheds Banner.

End svore de: Bølgernes Frihed vi skal
 Med Fostbrødres Kierhed gientkræve!

Gud raader for Seier, Gud raader for Fald,
 Dog skulle de Bolds mænd vel have!

Saa skion er den Kamp for sit Fædreland!
 Det Haab er saa frydsfuldt, vi nære!

De svore — det gienlød fra Nor og til Dan —
 Vi værgede, vi døde for vor Ære.

Alt vatede Kampens det festlige Flag,
 Alt tordned de trosfaste Blokke;

De Helte, de sloge med Indfødtes Slag
 Og trodsed de fiendtlige Flokke.

Saa hvinede Død og unævnelig Gru
 Af tusind ildsprudende Munde;

Hver Døende styrked Stridsbroderens Hu;
 Hver Blødende signed sin Bunde.

Vel tusende døde nu Heltenes Død
 For Fædreland, Frihed og Ære;
 Dog end fra hver Prøvesteens blodige Skjød
 Forbaused de Fiendernes Hære.

O hellige Skjæger! modtager Jert Krav
 En Borgerdaads Krands, som ei falmer;
 Thi Frihed skal groe, som en Eeg, paa Jert Grav,
 Og Freden skal flette Jert Palmer.

Og dem, som end juble ved hædrende Saar,
 Løsrøve fra Skjæggernes Rige,
 Dem ville vi søge i Smerternes Braa'r,
 Og kvæge og elske tillige.

Og ei skal den Spæde, som laller sit Savn,
 Ei Avinden, der stræber at ligne
 Den Mand, hun kun mægter at hulke ved Navn
 Forbande den Dag, vi velsigne.

O Fredrik, som Kriger saa stor og saa god,
 Som Formand saa tier for Dit Rige!
 Dit Afsyn, lig Solen, tilskraalte os Mod —
 Hvo saae Dig, og kunde vel svige?

Hvill tryk i Medborgeres prøvede Favn,
 Og Christian den Fjerde Du ligne!
 Lag Død i vort Banner, og Glands til vort Navn,
 Og Gud skal Din Jdræt velsigne.

G. S. Olsen.

Udgivet af R. L. Rahbek, Prof.

Den
danske Tilskeuer.

No. 47.

Kjøbenhavn. Mandagen den 8 Junii 1801.

Trykt og forlagt af Directeur Johan Frederik Schultz.

Hic gelidi fontes, hic mollia prata Lycori
Hic nemus, hic ipso tecum consumerer ævo.

Virg. Ecl.. X. v. 42.

— Her hvor Ceres boer Dryaden nær,
Hvor Flora blid sin Guddom dyrket seer,
Hvor barste Ocean formildet smiler,
Hvor glad Naiaden i hans Arme iler.

Prams Emilias Kilde.

Den med ikke mindre dannet Smag end udbredt
Læsning skrevne høist interessante Afhandling om
den nordiske Mythologies Fortrin og Mangler i Sam-
menligning med den grædske, i April Maanedes Mi-
nerva, har danske Tilskeuer fundet en Paastand,
som næsten hver Dag i denne usædvanlig deilige
Vaar og Sommer har fristet ham til at ytre sig
om. Paa Idyldigteren — hedder det der — vilde de
grædske Muser hævne sig allergrusomst, hvis han
vovede at forskyde dem. Han have den meest le-
vende Indbildningskraft, det varmeste Hjerter, den
yndigste Pen, kort: være en anden Gesner; han

vil dog aldrig finde det himmelske Arcadien inden for Scandinaviens Grændser, og selv anlegge det der, maae og tør han ikke." Tilskueren behøver ikke at minde den saa smagsfuld belæste Forfatter, hvad Engel i sin Theorie har sat i saa fuldt et Lys: at den blide Himmel, den blomstrende Jord, den smilende Natur langt fra ikke ere ufragsalderige Betingelser ved Idyllen; at der lader sig tænke, ja at der gives Idyller, hvor just det Livløses varste Udseende bidrager til at hæve Personernes Omhed og Siælsblidhed; behøver ikke at nævne ham Suhms Carraka og Beive, en — for at bruge hiin besteedne Digters egne Ord — af dem blandt hans Idyller, der meest ere roeste; men endog forudsat, hvad jeg ikke er uvillig til at indrømme, at dette kun er et enkelt, individuelt Exempl, at paulsenste eller juulste Landskaber ere i Almindelighed Idyllens passeligste Scener, og at de Væmner kun ere saa, der fordre en Salvator Rosas rædsomme Dikener, og Fjeldkloster; skulde man da ikke med Føie paa vort Fædreland, paa Scandinavien i denne Henseende kunde omvende, hvad han selv umiddelbar ovenfor i en anden Henseende af Gråter har anført; skulde man ei med Føie kunde sige:

Foragt ei, Gråtinde! vor Nordia — af hun er stien
 Vor Moder Natur i Foraarspryd;
 Hun danser, hun danser med flyvende Fliig
 En Maiens Datter paa smilende Eng
 Med svævende Fødder den kunstige Dands
 Over Roser og Lilier hen.

Saa langt er Tilflueen fra at indrømme, at det idylliske Arcadien ikke er inden Scandinaviens Grændser at finde, og at Digteren selv hverken kan eller tør anlægge det der, at han tværtimod vedkiænder sig, at han i hele Europa kun kiænder to Lande, hvor han troer, Theocrits Muse i enhver Henseende kunde finde alt, hvad den brugte, og at af disse tvendedet eene er Gesners Fødeland Schweiz, og det andet — nær havde jeg sagt vor danske Gesners — Prams Norge. Man behøver kun at kaste et Nie paa de deilige norske Idyller fra denne Digter, der giemmes i det sande poetiske Skatkammer, det almindelige danske Bibliothek, for at erkjænde, at det er kun den arcadiske Digter, som behøver at opstaae i Nord for at finde arcadiske Egne:

Hvor Dalegulbrand før behersked Normands Mod,
 Nær, hvor den stærke Fos afliber Klippens Fod,
 Hvor trange Hvalving op fra dennes Fælthed leder,
 Og aabner Veien ind til Skurdals Indigheder
 Her i en lille Eng — o Plads for Kiærlighed!
 En Aae fra Klippens Top bestandig styrtes ned;
 For Sigrid denne Eng saa sodt sin Ynde malte,
 At hun til Samlingsplads med Amund den udvalte."

Her see vi altsaa, at man og i Scandinavien maae kunde finde den stille blide smilende Vraae, der til at være et Paradis ikke fattes uden et lykkeligt Par. Og hvad om man nu blot i dette Hensyn giennemgik Norges øvrige herlige Landstabsmalere, der endskiøndt de ofte have foretrukket en Egn paa Stræk saa viig,

Hvis vante Lyd er søle Stormens Susen,
 Hvis Harpeklang er vrede Bøgers Brusen,
 Hvis Harmonie er Aftenravnenes Skrig,
 dog ogsaa have nu og da som Storm sjunget,
 hvorledes

Den deiligste Natur

Sig skildrer hist, Christal! i dine Bølger.
 hvor

Terrasser hang paa iisgraae Marmorvæg,
 Langt skønnere end babylonste Haver,
 Her Hindbærclasser, hist en Hæg
 Medluder, og beleer den grædste Bacchi Gaver.
 Høit løfter Røn sin Purpurtop, mens Nyber
 Og vilde Ulvebær langs Jorden ydmyg kryber.
 eller som Jætlig

Disse mindre vilde Yndigheder
 Som favne Jarelsberg i venlig Skid,
 Og over unge Scheens Eng udbrede
 Sit Trylletæppe."

Og lægge vi nu her til, at just det høistars-
 cadisse norske Sæterliv; som Pram i hine sine første
 Arbejder saa mesterlig nyttede, frembyder den egen-
 lige Idylles sande Scener, at Indlandets, de saa
 høist ufordærvede Fjeldboers og Dølers naturrige
 Sæder, frembyde Idyll-Digteren Characterer, som
 han just til Idyllen maae ønske sig dem, troer Til-
 skueren med god Føie at kunde sige, at Nordens
 Schweiz var det Land, der snarest kunde gjøre Ges-
 ners Fædreland den Hæder stridig at frembringe en
 nyere Theokrit, og skænke ham Emner, Characterer
 og Landskab.

Dg skulde da ikke ogsaa Danmark, skiondt dets større — saakaldte — Cultur — som desværre vel ofte er Overdaadens og Vindesygens istæden for Op-lysningens — gjør det mindre riigt paa jydlske Gæder og Optrin, i det mindste kunde give Landskab til disse? Skulde da dette Land, som vor Ewald, denne Digter, der sølte saa varmt for sit Fædrelands Hæder og Bærd, har kaldet Dannerkongens Gange, ikke have Steder i Overflod, som Kunst og Luxus endnu ikke saaledes have forvansket, at jo Digteren der kunde finde sit Arcadien? Tilskueren har i dette Dieblik ikke mere Bonstettens Skrifter ved Haanden, han vilde ellers deraf udskrive, hvad en Udlandning, en Schweitzer deri har vidnet om det romantiske male-riste Noen; selv vover han at tilføie, at, skiondt han dog troer at have seet noget, saa Egne have gjort det Indtryk paa ham, som det sydsøflige Sieland mellem Præstøe og Bordingborg med det smilende Landstrøg, og den saa rige, alt efterhaanden, som man kommer frem, saa uendelig afvejlende Udsigt; men som med al sin tryllende Skønhed ikke kan gjøre ham ueroe mod hans gamle Arcadien, det nordøflige, som maaskee kun behøvede at være frie for Hovedsta- dens ansikkende Naboelav, for at være, som Ewald ubrykker sig, et jordist Paradies; det Elhøi, hvor Philet: Ewald henrykt sandt Jordens Herlighed:

Snart vandrede Philets umættelige Dje

Langs med en kronet Nad

Af Skovens unge Børn, som venlig bød

Sig sammen, Blad til Blad

Snart trængte sig et Lys forbi den tætte Skygge,
 Og peegte myndig paa
 En talrig Hiord, som prustende og trygge
 Og dybt i Kløvret laae.
 Her sneg sig et Christal forfulgt af Solens Straaler
 Bag ved et Bierg af Hve,
 Og hist forsøgte Lilier og Violer
 At skygge for en Søe.

de fortryllende Egne, som afløkkede Ewald sin Kung-
 steds Lyksalighed, og som have Fordring paa et vær-
 digt Sideslykke dertil af vor Glaccus, som har der sit
 Tibur; og nu Lunds, Cl. Frimans, Prams saa
 speiltroessigt skildrede Landskaber! Jægerspriis, med
 de af Steenersen bestungne Naboe-Egne; fjerde Chri-
 stians Fredriksborg med sin skionne Naboeerke; Spe-
 lyst og dens Omegn!

Tilskueren har — om man vil tillade ham dette
 Udtryk — over sin Indgang sat et lidet juulsk
 Landskabsmalerie; ogsaa her ved Udgangen har han
 et dansk Landskab at henstille; og glæder sig ved at
 kunde slutte sit Blad med følgende:

Foraarsmorgenen paa Springsforbi.

Naturen vaagner, Mulmet flyer
 paa sorte Binge bort fra Norden;
 og Stierner slukkes, Dagen gryer,
 og Duggen perlekrandses Jorden.
 Den aarle Morgens kolde Graae
 bortsaiger sig, og Himlens Due
 opklares mild og reen og blaae:

bag Havet skinner Solens Lue.
 O Morgen, altid skion du er,
 hvor du fremstaaer i Danmarks Rige,
 dog helst fra disse Hvalvinger,
 jeg seer din Rosenkugle stige.
 Her er Natur et helligt Navn,
 her alt dens Priis, dens Glæde stammer;
 her vil jeg glad i Hættens Favn
 tilbede dine Purpurflammer.
 Her Straale! hvor du blidelig
 den spæde Blomsterbarm opliver,
 hvor Floras Hær tilsmiler dig,
 du Salighedens runde Giver!
 Her Alt i Duggens lyse Glænde
 blide straaler dig din Tak imøde,
 hvor spæde Lam i muntre Dands
 sig fryder i din Morgenrøde
 her hvor de høie Bøge staae;
 hvor fra de lyse grønne Kroner
 din Lovsang alle Fugle staae
 i Morgenhymnens Jubeltoner.

Du gamle Skald i Østerland
 som skildred Paradis der nede,
 din Harpes Klang var troe og sand,
 Naturen her er hist dit Eden!

Men skal da dette Eden her
 som hiint forgaae ved Tidens Valde?
 skal knusende Omstyrtinger
 da ogsaa dette Eden fælde?
 og skal kun andre Slægter see,

et oprørt Hav sin Fraade vælte *)
 hvor Flora nu blandt Cimbrenne
 om smiler i sit Rosenbelte!
 Skal der ei være Spor igien
 af alle disse Saligheder,
 som nu saa mildt mig trylle hen,
 og Danmarks gode Engel freder?
 O danske Søe rul stedse hid
 i sølverklare Zefirvover
 saa bølgende, saa venlig blid,
 som nu, mens halv Naturen sover.
 Ha styrk kun skummende dig frem
 paa Sienden, som sig fræk tør nærme,
 men skaan det Fredens hulde Hiem,
 som du er fæbt til at beskierme!
 Misunder du den danske Mand
 en Brink, som vover sig at reise
 paa Siellands lave Agerstrand,
 hvor ingen høie Fielde kneise?
 Misund ham ei sin Noisomhed
 misund ham ei sin stille Glæde;
 værn, danske Hav! værn om det Sted
 hvor danske Dyder har sit Ede.

A. Ohlenstæger.

*) Søen undergraver og bortfører aarlig endeel af Bakken paa dette Sted, og er allerede, hvad den i Mandsminde har borttaget, et betydeligt Jordstrog.

Skrevet og udgivet af B. L. Rahbek, Prof.

Den
danske Tilskuer.

No. 94 og 95.

Kjøbenhavn. Mandagen den 7 December 1801.
Trykt og forlagt af Directeur Johan Frederik Schultz.

O! sig en Handling, den er meer end Røvsang;
Dens Røn er Gudheds Folk, og Himlens Slæde,
Og Folkets Noes, og Dannerkongens Siengield.

Stalds Sifferer, 3 Act 1 Scene.

Hæderssang over den brave Lars Bagge.

Ring, Harpe, om den brave Mand
Med Orgellyd og Klokkklang.
Hvo sielbent Høimod vise kan,
Ham lønner ei Guld, ham lønner Sang!
Held mig, at jeg syng og prise kan!
Jeg synger, og priser den glade Mand.

Løvinden over Havet foer,
Dg rused' over Landet hen,
Dg jog, som Ulven Bondens Hiord,
Den tykke Sky ad Himmelen;
Den sønderbrød Skove med Kiæmpeskaf,
Dg Søens og Strømmenes Grundis brast.

Hvit Havet gaaer om Siellands De,
Hvid fraader Norges Klippesod,
Om Pregeln velter sig en Søe,
Varst svulmer Seinens høie Flod;
Paa alle Strande, i hver en Biig
Henslyrter Bølgen med rædsomt Skrig.

Hvad tumler hist paa stormrørt Hav?
Det er et Skib, som skal forgaae;
Halv opslugt af den vaade Grav
Det lader hid til Stranden staae.
Syv Mennesker søge, blege som Liig,
Igiennem Stormen at kæmpe sig.

Med Hulen sig Orkanen svang,
Om Skibet hviner Storm og Sky,
Hvit Skipperen fra Dækket sprang,

Forsærdet ved de stærke Gny.

”Barmhiertige Himmel! forbarme dig!

Det er forbi! O! hvem redder mig!”

Med rædsom Vælde Bølgen drev,

Fra alle Sider Stormen fom;

Fæltknagende Orkanen rev

De tykke, stærke Master om.

Med skælvende Brødre den blege Mand

Skreg høiere end den vilde Orkan.

Skibstømmer sig, med Skum ombrust,

Henvelter rædsomt overalt;

Den ene Bielke sønderknust

Og splintret som den anden faldt.

Snart nærmer rasende Døden sig.

Barmhiertige Himmel! forbarme dig!

Høit stod paa Strandens fierne Bred

En Swærm af Gabere stor’ og smaa,

Og alle skreg, og Hænder vred;

Men redde prøved’ ingen paa.

Med skælvende Brødre den blege Mand

Skreg hen i den vilde, stærke Orkan.

Naar priser du den brave Mand
 Med Orgellyd og Klokkelang?
 Saa nævn ham da! Naar kommer han?
 D nævn ham du, min bedste Sang!
 Snart styrter sig Braget ned med Gru;
 D brave, brave Mand! viis dig nu!

Naaf iler hid til harske Strand
 En ædel Kæbmand, riig og huld;
 Sin Haand i Beiret hæver han,
 I den en vægtig Pung med Guld.
 "Halvhundred' Dukater jeg giver den,
 Som vover at redde de arme Mand."

Hvo er den Brave? han, som gav?
 Sliig det, min brave Sang! du kan.
 Ved Himlens Gud! ja, han var brav;
 Dog kiender jeg en bravere Mand.
 D brave, brave Mand! viis dig nu!
Allt nærmer Ulykken sig med Gru.

Og altid stærkere Stormen freg,
 Og altid høiere Bølgen brød,
 Og altid dybere Modet veeg.

O Redningsmand! o see der' Nød!
 Til Braget af Skibet, blege som Liig,
 Med Krampe de Arme har slynget sig.

"Ha!" raabte Giveren, "Hurra! her!
 Trifft Nød! hvo vil fortjene dem?"
 Hver hørte ham, dog taug enhver,
 Af Tusend traabde ingen frem;
 Med skælvende Brødre den blege Mand
 Bred Hænderne i den vilde Orkan.

Da kom en Sæemand stet og ret,
 I simpel Dragt, med beget Haand,
 Hans Smil var mildt, hans Gang var let,
 I Piet luede hans Aand;
 Han hørte, hvad Kæbmanden Folket bød,
 Og skuede hidsjet de Armes Nød.

Og dristig ned i Herrens Navn
 I næste Fiskerbaad han sprang,
 Og tredsed Storm og Bølgefavn,
 Og Baaden hen mod Braget tvang;
 Han voved sit Liv, men for hines Nød
 Han ændsede ikke sin egen Død.

Og rolig trængte han sig frem
 Igjennem Storm, og Skum, og Flod,
 Og snarlig kom han usfadt hjem,
 Og alle frelst paa Stranden stod;
 Og neppe var de i Sikkerhed,
 Før Draget bristed' i Havet ned.

Hvo er, hvo er den brave Mand?
 Saa syng, saa syng, min brave Sang!
 Sit Liv i Bove satte han,
 Dog kun maaskee for Guldbets Klang;
 Thi viiste ei Kjøbmanden Pengene frem,
 Saa havde han vel ikke reddet dem.

"See her! tag hvad du har fortient",
 Udbød den Rige glad paa Stand.
 Var det ei bravt og ærligt meent?
 Ved Gud! det var en ædel Mand;
 Men ædlere var det Hjerte dog,
 Som under den begede Troie slog.

"For Guld jeg sælger ei mit Liv,
 Jeg fattig er, dog har jeg Brød;
 De Arme dine Penge giv.

Som mangler Alt, og er i Nød".

Saa sagde han med et hierteligt Blik,

Dg vendte den lige Ryggen, og gif.

Kling, Harpe! om den brave Mand

Med Orgellyd og Klokkelang.

Hvo saadan Høimod vise kan,

Ham lønner ei Gulb, ham lønner Sang!

O held mig! o held mig! at jeg kan

Udødelig prise den brave Mand!

Øhlsfløjer.

1823-1-23-

Ved Danmarks minderige Kyst

Spaae Farer selv kun Haab og Lyst;

var den Jubelsang, enhver Dansk, enhver der føler
Menneskeværd og Mennekkedel, efter anden April,
ved hvert Træk af Heltemod, Borgerstorhed, nord-
boist Schwopofrelse, og nordist Borgertaknemmelig-
hed, saa uaffadelig henreves til at istemme;

Ved Danmarks minderige Kyst

Spaae Farer selv kun Haab og Lyst:

maa ogsaa tredie Novembers ædle Mennekkedaad hel-
ses med; den er — saa at sige — et Complement

af anden April; den beviser, beviser til umodsigeligste Evidents, at det Heltmod, den Hengivelse, den spartanske Dødsforagt, der udmærkede hiin store Dag, ikke var — som smaaastilet eller nidst Forringelses-aand, efter forgiæves at have vilde nægtet den saagierne vilde udgive den for — Forvivrielsens Rasenhed, eller Dieblikkets Ruus; den er et nyt Beviis, at Twillingrigets Søemand til alle Tider og under alle Omstændigheder havde den Character, deres store Skildrer Ewald i det historiske Hædersstykke Fisterne ved deres Repræsentant Anders har tillagt dem:

At mangen Fremmeds Søemand veed, om disse
Kan frygte, hvor det er tilladt at vove.

Ligesom det og er et nyt Beviis, at disse Naturens, Menneskeheds sande Sonner veed at søge, og finde en adel og stor Handlings sande Belønning i den selv;

At Tanken om et Sideblik til Vinding
Kan alt beskygge den;

eller rettere, at de i det Dieblik, det gælder om at redde Medmenneskers Liv, slet ikke engang tanke paa, at de giøre noget Edelt og Stort, men kun mindes, føle Brodres, Medmenneskers Nød, og Fare, og flyve giennem alle Søens og Stormens Rædsler disse til Hielp, trodse Bolge-Hav og Orcan, som var det

fiendelige Rugler, og, naar de, efter at have naaet deres ædle Maal, vende med Seiler tilbage, ligesaalidet vente, som skiotte anden Belønning for det, der — som den brave Bagge udtrykte sig — ikke gieres for Betaling, ell r — som de gode og store Handlingers Folk i Anledning af Bagges brave hornbetske Navne, og de andre Hornbets klatte Fiskere udtrykker sig — saa modige, som de ere til at gaae Faren imøde, saa uegennyttige ere de siden.

Og ikke ere Bagge og hans klatte Medkæmpere de eeneste, paa hvem Fædrelandets og Menneskelighedens Dje i hiin store Scene med Glæde maa hvile; ikke engang ere hine brave klobenhavnske Fargesfolk, der med saa siensynlig en Fare gjorde et modigt skændt forgiaves Forsøg paa at redde hine Ulykkelige, de eeneste, der deele denn: Opmærksomhed med dem; ogsaa Staal Sagen, den Dannemand — som vor Guldberg saa energisk kalder ham for at concentrere en Lovtale i et eeneste Ord — ogsaa han, der vilste sig at vare af de stiebne Rige, der forstaae

At nyre Rigdoms skonne Side;

ogsaa han maa, som i den af Ewald bestungne Handling — Odelhiem: Ples — erkjendes for

En ædel Landsmand, og vel værd den Glæde,

At hjælpe brave Dannemænd.

vel har fortient den store herlige Løn, at være sig bevidst, efter Evne og Stilling at have virket, virket Kraftigen til syv Menneskers Frelse; vel har fortient Landsfaderens Taksigelse i Fædrelandets Navn, og, thi frydefuldt er det, at det denne Gang er blevet bogstavelig opfyldt, Ewalds skienne Ord:

Dg har vi ei hos os en kiærlig Moder,
Som kan paatvinge Løn —

Danmark,

Hvis høie Ret er, hvis Vel, hvis Ære
At lønne Dyd.

skient er det, at hine brave Dannemand, der høimodigen affloge det,

Hin brave Mand, hvis Lod var Rigdom,

Held ham — at han var nær, og hørte Danmarks Røst —

taknemmelig tilbød, at de dog belønnedes fra den Haand, der kan paatvinge Løn, fra selve Fædrelandet; ja — skulde end nok saa mange anonyme Skrivelser, ogsaa i denne Anledning, skialde danske Tilskuer for en Smigrer, vilde han dog ansee sig selv for en feig og foragtelig Utsling, hvis han af noget saadant Hensyn tog i Betænkning at yde den Tak, der er Mandes og Borgers Gield til den Regiering, der erkjender det for en kiær Pligt, at hædre Borger- og Menneske-værd, og der freidig og ædel efterkommer denne Pligt. Ja — er det en Sandhed,

hvad hiin viise Rømer har sagt: "at Dyder da frem-
elstes meest, naar de meest holdes i Priis", o! da
er det, ogsaa i den Henseende, en stion, en hæder-
lig, en herlig Tidspunkt, vi Danske leve i!

Den Hædersmynt, man Bagge gav,

Skal adle hver Orden, en Dannemand bærer,

sagde hiin patriotiske Digter; den — vover danske
Tilskuer at tilføie — er ligesaadant et Complement
til den herlige Hædersmynt for anden April, som
Bagges Handling til hiin Dags Heltedaaed; den skal
binde Munden paa hver tvetunget, krybende Emi-
grantjournal, der i nyestfransk Fiinshed saa gierne
vilde give at forstaae, at hiin Hædersmynt, og al
den Hæder, Regjeringen og Nationen vise hiin Dags
Helte, kun er et politisk Kunstgreb, for at give et
Nederlag Udseende af Seier; den viser, at dansk Helte-
mod, dansk Borger- og Menneſte-værd ikke behøver
at være anvendt til eller i Regjeringens umiddelbare
Tieneste, for at have Udkomst til dens hædrende og
lønnende Opmærksomhed; at Landsfaderen, Menneſte
selv, anseer sig intet Menneſkeligt for fremmed;

Bag Dannerkongens trygge Hegn

Er modne Dyders Godeegn.

Naturligt var det, at vore Digtere, der hele
vor nyeste Hædersperiode igiennem have saa hæderli-

gen viist sig Borge, af hvem vi have saa mange
 skønne Stykker, som Fædrelandskierlighed her ind-
 givet, heller ikke ville lade deres patriotiske Harper
 hvile ved en Anledning, der havde saa retfærdigt et
 Krav paa deres Sang; allerede inden danske Tilskuer
 prydedes med den for saa Nummere siden meddeelte
 Hædersbode af hans Ven Guldberg, havde han med
 glad Tak modtaget ovenstaaende træffende Fordan-
 ning af den skønne bürgerste Sang om den brave
 Mand, der syntes ligesom gjort i prophetisk Aand
 til denne Leilighed; han henlagde den da i Haab om
 at kunde ved samme Leilighed meddeele nogle noiere
 og maaskee ikke uinteressante Efterretninger, angaaende
 hine Hornbeks ædle Siskere, hvis Heltedaads Minde her
 fornyedes; ikke blot om, hvorvidt tredie Novembers
 Lars Bagge var, som Rygtet vrangelig sagde, en Frænde
 af Hornbeks ikke mindre kække og uegennyttige Svend
 Bakke — thi de have godtgiort, at de ere Brødre
 af Mod, Aand og Hierte; det er det ypperste Slægt-
 skab paa Jorden; men og om et senere Træk af hine
 fem Siskeres Uegennyttighed, som Tilskueren med
 Bished veed fra en paalidelig Haand at have erfaret,
 da det nyelig var skeet; at nemlig, da for saa Nar
 sid en een af hine hornbekske Siskere døde, og hans
 Part efter den plesiske Bestemmelse skulde deeles mellem
 de overlevende, havde disse fraagt sig deres Udkomst

dertil, at den kunde blive hans Efterladte til Bedste.
Men da den næiere Efterretning, han herom ventede,
udeblev, troede han ikke at burde holde ovenstaaende
Fordanskning længere tilbage, og vil nu slutte med
Ewalds skionne Dnske for sit Fædreland 1779, der
1801 synes alt mere og mere at blive en opfyldt
Spaadom:

Med Belter af Smaragd omgiard de norske Fjelde,
Og skul de Dankes Dal med tætte Skar af Guld;
Udbred vor Skat, og viis, at al vor sande Vælde
Var kun bedækket med en Jodbred af vort Muld!
Kron hver en Dansk med Held, som usofsærdet følger
Vor selvblaae Vei til Roes igiennem Storm og Skiar!
Byd Savet skaane ham, og tving dets vilde Bølger,
At de tilvelte os Fred og Velsignelser!
Fyld Kunstneren med Vid, Arbeideren med Styrke,
Formeer dem, viis enhver en roelig Næringsvei!
Plant Segn af Kæmper om det Eden, som vi dyrke!
Fyld dem med Mod! og mag, at det behøves ei;
Men hver, hvis Daad, hvis Høst det Godes milde Giver
Bestemte til sin Folk, mød ham var dobbelt mild!
Fyld Dommerne med Lys, og Mod og retviis Iver,
Og Lærerne med Aand, og Skjaldene med Id!
Straal for enhver især, som veed, hvad han begiærte,

Enve Nigsbalet, dateret 24 Februari 1775, fordi vi (som man behager at kalde det) udviiste Menneskefærlighed den 19 November 1774 at redde engelsk Skibskapitain Browns Liv, som nær ved os strandede, nægtet vi ei beviste andet end Menneskefærligt. Saa have vi herved imellem os i Anledning af samme Legat fattet og sluttet, som vi og her slutte og indgaae, efterfølgende skriftlige Foreening af Dato 1 Augusti 1775, hvilket nu igientages og fornyes paa behørig stemplet Papiir, nemlig:

1. Nyder (forstaaelig) efter Tillægget vi alle fem den fulde Summa til Deeling, saalænge vi alle fem personlig ere i Live.
2. Naar en og ved Tiden flere ved Døden afgaaer, nyder dens eller deres Enker Mandens tilkommende femte Deel.
3. Døer derefter igien Enken, da nyder Mandens Børn forommeldte Faderens femte Deel, og hendes Børn, om han ingen er Fader til.
4. Skulde nogen af os høgünstigst Legerede afdøe foruden Børn, da nyder (som meldt) Enken, eller om han er ugiot, da den Afdødes Fader eller Moder; men naar disse alle ere døde, forfalder den Afdødes

Vart igien til de eller den af Pensionisterne, som
længst lever.

Og saaledes ere vi alle fem i levende Live med sund For-
nuft, god Villie og Tilstaaelse imellem os eenige om, at
det vedbliver, indtil den sidste og ældste bortdør, da det
nødvendig efter Legatets høre Stiftelse ophører, hvilket
vi alle fem herunder egenhændig bekræfter, samt have
formaaet tvende Dannemænd til Bitterlighed at under-
tegne.

København den 8 Augusti 1778.

Anders Jensen. Peder Jensen. Svend Nielsen Bakke.
Jens Larsen. Svend Pedersen.

Til Bitterlighed underskriver
Peder Hansen. Ole Pedersen.

Læst i Retten paa Kronborg Amts Birketing Onsdagen
den 3 Mai 1780 og derefter protocolleret

test.

Loutrup. Keshfeldt.

Ved H. A. Rahbek, Prof.

Hymne til Glæden

af

Schiller,

oversat

af

Professor A. Oehenschläger,

med Musik

af

Hr. Kammermusicus Kuhlau.

Kjöbenhavn.

Trykt hos C. A. Bording.

S o l o.

Glæde, Lynglimt fra det Høie,
Mö, som blid fra Himlen kom,
Ild opfunkler Stövets Öie
I din lyse Helligdom.
Huld din Troldom sammenbinder
Alt hvad Fordom sönderled;
Hyrden Ven i Fyrsten finder,
Hvor fra Gud du svæver ned.

T u t t i.

Favn mod Favn, i Millioner,
Broderligt hvert Hierre slaae!
Over Himlens Stierneblaa
Vist en kierlig Fader troner.

S o l o.

Hvo det store Held ei savner,
Varmt at kaldes Vennens Ven;
Hvo, som ömt en Hustru favner,
Juble Tak mod Himmelen!
Ja, selv den, som kun kan sige:
"Een der var som eiskte mig."
Hvo, som ei det kan, han snige
Haablös bort med Taarer sig!

T u t t i.

Jordens vidtudstrakte Zoner
Hylder Glædens Sympathie!
Ved dens Guddom hæves vi,
Hvor den Ubekjendte troner.

S o l o.

Glæde drikker Jordens Klode
Ved, Natur! dit Moderbryst,
Alle Onde, alle Gode
Gaae din Rosenvei med Lyst.

Kys hun skiænker os, og Druer,
Og en Barm som kjerligt slaer,
Ormen fryder Sandsers Luer
Og for Gud Cheruben staaer.

T u t t i.

I nedstyrte, Millioner!
Ahner Du en Skaber, Jord?
Sög ham over Stjerners Chor?
Over Stjerner vist han troner.

S o l o.

Glæden er en Fier, som spænder
Höit den evige Natur.
Glæde, Glæde Hiulet vender
I det store Verdens Uhr;
Blomstret den af Knoppen hyller,
Sole paa det hvalte Blaa;
Spærer den i Rummet tryller
Som voit Öie aldrig sees.

T u t t i.

Froe, som Almagts Sole glide
Evig^t giennem Himmelen,
Som en Helt til Seieren,
Freidigt I ad Banen skride!

S o l o.

Sandheds Ildspeil giennembæver
Tænkeren med Glædens Blink,
Pligtens Ven hun kierligt hæver
Op paa Dydens steile Brink.
Höit paa Troens Soelbjerg luer
Hendes Banner flagrende;
Giennem sprængte Grav Du skuer
Hende höit blandt Englene.

T u t t i.

Taalet modigt Stövets Sønner!
For et Liv af mere Værd;
Hisset over Snierners Hær
En retfærdig Gud belønner.

D u e t t o.

Støv ken Guder ei giengjælde;
Stort at ligne dem i Dyd.
Armod, Kummer, Smertens Valde
Viger Glædens høie Fryd.
Nag og Harme skal forsvinde
At tilgive Himlen bød.
Fred med vores værste Fiende,
Ei vi glædes ved hans Nød.

T u t t i.

Ja, vort Regnebræt! Du blive
Evig, evig slettet ud!
Brødre! hist tilgiver Gud,
Som vi tilgive.

S o l o.

Glæde sprudler i Pokaler;
Og i Druens Purpurblod
Drikker Blidhed Kannibaler.
Og Forsagthed Heltemod.

Glade vi fra Bænken ile,
Glasset høit i höire Haand!
Vinen blid mod Himlen smile!
Förste Skaal: den gode Aand!

T u t t i.

Ham, som hist Serapher ære,
Ham, som høit ophöiet er
Over blanke Stjerners Hær,
Denne Skaal ham offret være!

S o l o.

Mod, naar Kummer overvælder!
Evighed før hvad Du svor!
Hielp, hvor Uskyld Taarer fælder!
Sandhed mod den hele Jord;
Mandig Stolthed, selv for Troner,
Om den ogsaa fælder Dig!
Dyd, Forædling sine Kroner!
Undergang for Last og Svig!

T u t t i.

Bryst mod Bryst! ved Glædens Druer

Troskab sværge vi vor Eed,

Og ved ham, som smiler ned

Hist fra Himlens hvalte Buer.

Hymne til Glæden

af

Schiller,

oversat

af

Professor A. Oehlenschläger,

med Musik

af

Hr. Kammermusikus K u h p a u.

Opført første Gang i det harmoniske Selskab,

den 26 Januarii 1814.

K i ö b e n h a v n.

Trykt hos J. Irgens.

Solo.

Glæde, Lynglimt fra der Höie,
Mö, som blid fra Himlen kom,
Ild opfunkler Stövets Öie
I din lyse Helligdom.
Huld din Troldom sammenbinder
Alt hvad Fordom söndersled;
Hyrden Ven i Fyrsten finder,
Hvor fra Gud du svæver ned.

Tutti.

Favn mod Favn, i Millioner,
Broderligt hvert Hierte slaae!
Over Himlens Scierneblaa
Vist en kjerlig Fader troner.

Solo.

Hvo det store Held ei savner,
Varmt at kaldes Vennens Ven;
Hvo, som ömt en Hustru favner,
Juble Tak mod Himmelen!
Ja, selv den, som kun kan sige:
„Een der var som elskte mig.“
Hvo, som ei det kan, han snige
Haablös bort med Taarer sig!

Tutti.

Jordens vidtudstrakte Zoner
Hylder Glædens Sympathie!
Ved dens Guddom hæves vi,
Hvor den Ubekiendte troner.

Solo.

Glæde drikker Jordens Klode
Ved, Natur! dit Moderbryst,
Alle Onde, alle Gode
Gaae din Rosenvei med Lyst.

Kys, hun skiænker os, og Druer,
Og en Barm som kierligt slaaer,
Ormen fryder Sandsers Luer
Og for Gud Cheruben staaer.

Tutti.

I nedstyrte, Millioner!
Ahner Du en Skaber, Jord?
Sög ham over Stjerners Chor?
Over Stjerner vist han troner.

Solo.

Glæden er en Fier, som spænder
Höit den evige Natur.

Glæde, Glæde Hiulet vender

I det store Verdens Uhr;

Blomstret den af Knoppen hyller,

Sole paa det hvalte Blaa;

Sphærer den i Rummet tryller,

Som vort Öie aldrig saac.

Tutti.

Froe, som Almagts Sole glide
Evig giennem Himmelen,
Som en Helt til Seieren,
Freidigt I ad Banen skride!

Solo.

Sandheds Ildspeil giennembæver
Tænkeren med Glædens Blink.
Pligtens Ven hun kierligt hæver
Op paa Dydens steile Brink.
Höit paa Troens Solbjerg luer
Hendes Banner slagrende;
Giennem sprængte Grav Du skuer,
Hende höit blandt Englene.

Tutti.

Taalder modigt Stövets Sønner!
For et Liv af mere Værd;
Hisset over Sierners Hær
En retfærdig Gud belønner.

Duetto.

Stöv kan Guder ei giengielde;
Stort at ligne dem i Dyd.
Armod, Kummer, Smertens Vælde
Viger Glædens höie Fryd.
Nag og Harne skal forsvinde
At tilgive Himlen böd.
Fred med vores værste Fiende,
Ei vi glædes ved hans Nöd.

Tutti.

Ja, vort Regnebræt! Du blive
Evig, evig sletter ud!
Brödre! hist tilgiver Gud,
Som vi tilgive.

Solo.

Glæde sprudler i Pokaler;
Og i Druens Purpurblod
Drikker Blidhed Kannibaler,
Og Forsagthed Heltemod.

Glade vi fra Bænken ile,
Glasset höit i höire Haand!
Vinen blid mod Himlen smile!
Förste Skaal: den gode Aand!

Tutti.

Ham, som hist Serapher ære,
Ham, som höit ophöiet er
Over blanke Stierners Hær,
Denne Skaal ham offret være!

Solo.

Mod, naar Hammer overvælder!
Evighed for hvad Du svor!
Hielp, hvor Uskyld Taarer fælder!
Sandhed mod den hele Jord;
Mandig Stolthed, selv for Troner,
Om den ogsaa fælder Dg!
Dyd, Forædling sine Koner!
Undergang for Last og vig!

Turris, 1744

Bryst mod Bryst! ved Glædens Druer
Troskab sværge vi vor Eed,
Og ved ham, som smiler ned
Hist fra Himlens hvalte Buer.

Hymne til Glæden,

af

Schiller,

oversat

af

Professør A. Dehlenschläger,

med Musik

af

Hr. Kammermusicus Kuhlau.

Affsungen i det Venkabelige Selskab d. 1ste
Januar 1828.

Kjøbenhavn.

Trykt i det Poppste Bogtrykkerie.

BRITISH MUSEUM

BRITISH MUSEUM

BRITISH MUSEUM

BRITISH MUSEUM

BRITISH MUSEUM

S o l o.

Glæde, Lynglimt fra det Høie,
Nø, som blid fra Himlen kom,
Ild opfunkler Stovets Die
I din lyse Helligdom.
Huld din Trolddom sammenbinder
Alt hvad Fordom sonderfled;
Hylden Ven i Tyrsten finder,
Hvor fra Gud du soæver ned.

T u t t i.

Favn mod Favn, i Millioner,
Broderligt hvert Hierte staae!
Over Himlens Stjerneblaa
Vist en kierlig Fader tronet.

S o l o.

Hvo det store Held ei savner,
Barmt at kaldes Vennens Ven;

Hvo, som ømt en Hustru favner,
Juble Tak mod Himmelen!
Ja, selv den, som kun kan sige:
"Een der var som elskte mig."
Hvo, som ei det kan, han snige
Haabløs bort med Taarer sig!

T u t t i.

Jordens vidtudstrakte Zoner
Hylde Glædens Symphatie!
Bed dens Guddom hæves vi,
Hvor den Ubekjendte troner.

S o l o.

Glæde drikker Jordens Klode
Bed, Natur! dit Moderbryst,
Alle Onde, alle Gode
Gaae din Rosenvei med Lyst.
Kys hun skænker os, og Druer,
Dg en Barm som færligt slaaer,
Ormen fryder Sandsers Luer
Dg for Gud Cheruben staaer.

T u t t i.

I nedstyrte, Millioner!
Ahner Du en Skaber, Jord?

Søg ham over Stjerners Chor,
Over Stjerner vist han troner.

S o l o.

Glæden er en Fier, som spænder
Høit den evige Natur.
Glæde, Glæde Hiulet vender
I det store Verdens Uhr;
Blomstret den af Knoppen hyller,
Sole paa det hvalte Blaa;
Sphærer den i Rummet tryller,
Som vort Die aldrig saae.

T u t t i.

Froe, som Allmagts Sole glide
Evigt giennem Himmelen,
Som en Helt til Seieren,
Freidigt I ad Banen skride!

S o l o.

Sandheds Ildspeil giennembæver
Tænkeren med Glædens Blink.
Pligtens Ben hun fiærligt hæver
Og paa Dydens steile Brink.

Høit paa Troens Soelbierg luer
Hendes Banner flagrende;
Giennem sprængte Grav Du stuer
Hende høit blandt Englene.

T u t t i.

Taaler modigt Støvens Sonner!
For et Liv af mere Værd;
Hisset over Stierners Hær
En retfærdig Gud belønner.

D u e t t o.

Støv kan Guder ei giengielde;
Stort at ligne dem i Dyd.
Armod, Kummer, Smertens Vælde
Biger Glædens høie Fryd.
Rag og Harme skal forsvinde,
At tilgive Himlen bød.
Fred med vores værste Fiende,
Ei vi glædes ved hans Nød.

T u t t i.

Ja, vort Regnebret du blive
Evig, evig slettet ud!

Brødre! hist tilgiver Gud,
Som vi tilgive.

S o l o.

Glæde sprudler i Pokaler;
Dg i Druens Purpurblod
Drifker Blidhed Kannibaler,
Dg Forsagthed Heltmod.
Glade vi fra Bænken ile,
Glasfæt hoit i høire Haand!
Vinen blid mod Himlen smile!
Første Skaal: den gode Aand!

T u t t i.

Ham, som hist Serapher ære,
Ham, som hoit ophøiet er
Over blanke Stjerners Hær,
Denne Skaal ham offret være!

S o l o.

Mod, naar Kummer overvælder!
Eoighed for hvad Du svor!
Hielp, hvor Ufkyld Laarer fælder!
Sandhed mod den hele Jord;
Mandig Stolthed, selv for Tronen,
Om den ogsaa fælder Dig!

Ønd, Forælding sine Kroner!
Andergang for Last og Svig!

T u t t i.

Bryst mod Bryst! ved Glædens Druer
Trofskab sværge vi vor Eed,
Og ved ham, som smiler ned
Hist fra Himlens hvalte Buer.

